

Kalastuslain kokonaisuudistus

Valvontajaoston väliraportti

Helsinki 2009

Kalastuslain kokonaisuudistus

Valvontajaoston väliraportti

Helsinki 2009

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 25 päivänä marraskuuta 2008 työryhmän tehtävänä selvittää kalastuslakiin liittyvät uudistustarpeet sekä tehdä ehdotus uudeksi kalastuslaiksi. Työryhmän alaisuuteen asetettiin jaostoja, joista valvontajaosto sai tehtäväkseen valmistella nykyisen kalastuslain kalastuksen valvontaa ja rangaistusta koskevien säännösten uudistuksen vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Jaoston tuli laatia esityksensä hallituksen esityksen muotoon kirjoitettuna ja antaa se maa- ja metsätalousministeriölle 30 päivänä syyskuuta 2009 mennessä.

Jaoston puheenjohtajaksi ministeriö nimesi hallitusneuvos Tanja Viljasen maa- ja metsätalousministeriöstä sekä jaoston jäseniksi lainsäädäntöneuvos Lena Anderssonin oikeusministeriöstä, erätarkastaja Pertti Kurtin Metsähallituksesta, neuvotteleva virkamies Ali Lindahlin sekä ylitarkastaja Maija Melan maa- ja metsätalousministeriöstä, isännöitsijä Sisko Siiankosken Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestöstä, hallitussihteeri Satu Sundbergin ympäristöministeriöstä, kalastusmestari Paavo Suomisen Varsinais-Suomen TE-keskuksesta, komentajakapteeni Marko Tuomisen sisäasiainministeriöstä ja järjestöpäällikkö Risto Vesan Kalatalouden Keskusliitosta. Jaoston sihteereiksi määrättiin ylitarkastajat Harri Kukka ja Jouni Tammi maa- ja metsätalousministeriöstä.

Jaosto kokoontui 12 kertaa. Jaosto kuuli asiantuntijoina kalastuksentralvoja Jouko Swanströmiä Sipoon kalastusalueelta ja toiminnanjohtaja Pekka Vuorista Pirkanmaan kalatalouskeskuksesta.

Jaosto on laatinut ehdotuksen Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta.

Kysymyksessä on kalastuslain osauudistus erityisesti kalastuksentralvoja koskevien säännösten kiireellisten uudistamistarpeiden johdosta. Osauudistuksen arvioidaan jäävän väliaikaiseksi ja kalastuksentralvontaa koskevaan kalastuslain 13 lukuun tullaan palaamaan kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Kalastuslain rangaistussäännösten perustuslainmukaisuuden osalta valvontajaosto ei havainnut huomautettavaa, eikä niitä koskeviin lain kohtiin esitetä tämän osauudistuksen yhteydessä muutoksia. Terminologisia uudistuksia tai uudelleen määrittelyjä ei myöskään

esitetä, jotta vältettäisiin mahdolliset ristiriitaisuudet muiden voimassaolevan kalastuslain säännösten kanssa.

Jaosto havaitsi työnsä aikana, että kalastusta koskevia sääntöjä ja rajoituksia annetaan monilla eritasoisilla säädöksillä ja määräyksillä. Eräiltä osin käytännön valvontatyötä tekeville on epäselvää, kenen toimivaltuuksiin näiden eri säädösten ja määräysten valvominen kuuluu. Säädöstasojen lukumäärän tarkoituksenmukaisuuden harkitseminen ja tilanteen selkeyttäminen esitetään tehtäväksi kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Saatuaan työnsä päätökseen jaosto luovuttaa hallituksen esityksen muotoon laaditun väliraporttinsa maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2009

Tanja Viljanen

Lena Andersson

Pertti Kurtti

Ali Lindahl

Maija Mela

Sisko Siiankoski

Satu Sundberg

Paavo Suominen

Marko Tuominen

Risto Vesa

Harri Kukka

Jouni Tammi

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kalastuslain
muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia siten, että valan tai vastaavan valvontavaltuutuksen antaneen kalastusvalvojan toimivaltuudet ja asema määriteltäisiin nykyistä selkeämmin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Kalastusvalvojalta edellytettäisiin alan koulutusta ja kalastusvalvojalta asetettaisiin kelpoisuusvaatimukset sekä hyväksymisedellytys. Kalastusvalvojen toiminnan viranomaisvalvontaa suorittaisi maa- ja metsätalousministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Nykyisiin kalastusvalvojan toimivaltuuksiin lisättäisiin huomautuksen- ja näyttömääräyksenanto-oikeus sekä mahdollisuus luopua toimenpiteestä.

Esityksen tarkoituksena on lisäksi ajanmukaistaa myös viranomaisten kalastusvalvontatoiminnan oikeudellista säätelyä sekä

lisätä asiakkaiden oikeusturvaa kalastusvalvontatilanteissa ja niihin liittyvissä tilanteissa.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kalastuslain kalastusvalvontaa koskeviin säännöksiin jo sisältyvistä asioista ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi kokonaan uusia säännöksiä käytännössä ilmenneiden toiminnallisten tarpeiden vuoksi. Säännökset liittyvät muun muassa kalastusvalvojen kalastusvalvojakorttiin, kalastusvalvojan tunnuksiin, kansalaisten pysähtymisvelvollisuuteen sekä talteenottomenettelyn yksityiskohtaisempaan säätelyyn.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Kalastuksenvalvonta	3
2.2 Kalastuksenvalvojan asema	5
2.3 Kalastuksenvalvojan ja viranomaisten toimivalta.....	6
2.4 Kalastuksenvalvojien toiminnan valvonta	7
2.5 Vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivalta	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	9
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	11
4.1 Taloudelliset vaikutukset	11
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
4.3 Ympäristövaikutukset	12
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	12
5 ASIAN VALMISTELU.....	12
6 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	14
2 VOIMAANTULO.....	20
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	20
LAKIEHDOTUS	24
Laki kalastuslain muuttamisesta.....	24
LIITE	29
RINNAKKAISTEKSTI.....	29
Laki kalastuslain muuttamisesta.....	29

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Voimassa oleva kalastuslaki on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1983. Sen jälkeen lakiin on tehty vuosien mittaan lukuisia muutoksia. Kalastuslaki kokonaisuudessaan ei enää nykyisellään vastaa yhteiskunnan ja perustuslain muutoksista aiheutuneita tarpeita.

Kalastuksenselvontaa koskevat kalastuslain 13 luvun säännökset ovat osin alkuperäisessä muodossaan, osa säännöksistä on muutettu useaan otteeseen. Kalastuksenselvontaa koskevan lainsäädännön puutteisiin, erityisesti kalastuksenselvontajien aseman ja toimivaltuuksien määrittelyn osalta, ovat kiinnittäneet huomiota eduskunnan apulaisoikeusasiamies 9 päivänä kesäkuuta 2006 (Dnro 785/4/04) sekä apulaisoikeusoikeuskansleri 29 päivänä tammikuuta 2008 (Dnro 158/1/06) antamiltaan päätöksillä. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan pitänyt epätydyttävänä nykyistä tilannetta, jossa kalastuksenselvontajien kelpoisuutta ja pätevyyttä sekä kalastuksenselvontatoiminnan viranomaisvalvontaa koskevat säännökset puuttuvat voimassa olevasta kalastuslaista. Ratkaisun mukaan kalastuksenselvontajien asema julkista hallintotehtävää hoitavana henkilönä tulisi olla perustuslain 124 §:n mukaan määritelty laissa nykyistä paremmin tehtävän hoitajan pätevyysvaatimusten ja kelpoisuusehtojen osalta. Edellä mainituissa ratkaisuissa todetaan lisäksi, että voimassa olevan kalastuslain kalastuksenselvontatoiminnan viranomaisvalvontaa koskevat säännökset ovat osoittautuneet riittämättömiksi edellä mainitun perustuslain säännöksen korostaessa julkista hallintotehtävää hoitavien henkilöiden julkisen valvonnan asianmukaisuutta. Nykyisen kalastuslain kalastuksenselvontaa koskevat säännökset eivät myöskään sääntele toimenpiteistä luopumisesta tai huomautuksenantosta havaitun rikkomuksen johdosta, mitä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätök-

sessä pidettiin valvontaa koskevan sääntelyn puutteena. Edellä mainittujen eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen sekä apulaisoikeusoikeuskanslerin ratkaisujen mukaan havaitut puutteet voimassa olevassa kalastuslaissa osoittavat kalastuksenselvontajia koskevien kalastuslain säännösten kiireellistä uudistamistarvetta.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 25 päivänä marraskuuta 2008 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää kalastuslakiin (286/1982) liittyvät uudistustarpeet. Tämä lakiesitys on osa kyseistä kalastuslain kokonaisuudistusta, ja siinä keskitytään voimassa olevan kalastuslain 13 luvun kalastuksenselvontaa koskeviin muutostarpeisiin erityisesti kalastuksenselvontajien osalta. Säännöksiin joudutaan palaamaan uudelleen kalastuslain kokonaisuudistustyön edistyessä.

2 Nykytila

2.1 Kalastuksenselvonta

Kalastuksenselvontaa koskevat säännökset uudistettiin osana kalastuslain kokonaisuudistusta nykyisen kalastuslain (286/1982) voimaan tullessa. Kalastuslain 13 luku sisältää säännökset muun muassa kalastuksenselvontajien tehtävistä ja niiden suorittamiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, kalastuksenselvontajien toimivaltuuksista sekä kalastuksenselvontajiksi asettamisesta. Läänikohtaista viehekalastusjärjestelmää koskevan kalastuslain muutoksen (1045/1996) jälkeen kalastuksenselvontaa koskevia säännöksiä on uudistettu muun muassa talteenottoa ja virkapuolia koskien lailla (493/1997).

Kalastuksenselvonta on osa kalavesien suunnitelmallisen käytön ohjausta ja keino varmistaa, että kalavesillä toimitaan säännösten mukaan. Kalastuksenselvonnalla ja valvontatoiminnan yhteydessä annettavalla neu-

vontatoiminnalla pyritään siihen, että kalastavat kansalaiset huolehtisivat kalastusta koskevat lupa-asiansa asianmukaisesti. Kalastuslupien maksamisen lisäksi kalastuksenvalvojat ja viranomaiset, joita ovat poliisi, rajavartiolaitos, kalastusviranomainen sekä tulliviranomainen, valvovat kalojen alamittojen ja pyydysrajoitusten noudattamista, rauhoituspiirien, kieltoalueiden ja kiellettyjen aikojen noudattamista, kalastusoikeuden ylityksiä ja muiden lain tai tehtävänasettajan määräyksien noudattamista.

Onkiminen ja pilkkiminen ovat jokamiehenoikeuksia, joiden harjoittamiseen ei pääsääntöisesti tarvita lupia. Lisäksi alle 18-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet voivat harjoittaa viehekalastusta yhdellä vavalla ilman lupia. Onkimisen ja pilkkimisen ohella myös viehekalastuksen osalta on kuitenkin olemassa erityisiä aika- ja aluerajoituksia. Kaikkiin muihin kalastusmuotoihin tarvitaan lupa tai luvat siten, että kaikkien 18–64-vuotiaiden muuta kuin onkimista ja pilkkimistä harjoittavien kalastajien tulee suorittaa valtion kalastushoitomaksu. Kalastushoitomaksu on henkilökohtainen maksu ja se on suoritettava ennen kalastuksen aloittamista. Viehekalastukseen tarvitaan lisäksi varsinainen viehekalastuslupa. Se voi olla joko läänikohtainen viehekalastusmaksu tai kalastusoikeuden haltijan myöntämä lupa. Läänikohtainen viehekalastusmaksu mahdollistaa viehekalastuksen kyseessä olevan läänin vesialueilla. Muuhun kalastukseen, kuten verkko- tai katiskakalastukseen, tarvitaan aina vesialueen omistajan lupa, joita myyvät yleensä osakaskunnat tai niiden edustajat, mutta myös kaupungit ja kunnat omille vesialueilleen. Yleisellä vesialueella meressä kotitarve- ja virkistyskalastusta saa harjoittaa pelkällä kalastushoitomaksulla vapaasti.

Valtion kalastusmaksut, kalastushoitomaksu ja läänikohtainen viehekalastusmaksu, tuottavat keskeisen osan kalavesien hoidon ja kalastuksen järjestämisen perusrahoitusta. Maksujen keruusta ja rahoituksen käytöstä vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Vuonna 2008 kalastushoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun kertymä oli yhteensä noin 8,1 miljoonaa euroa. Kalastushoitomaksuina kertyneet varat käytetään kalavesien omistajille kalastusoikeuden käytös-

tä maksettaviin korvauksiin sekä kalastusalue toiminnasta, kalastusalan neuvontajärjestöjen toiminnasta ja kalatalouden edistämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen. Lisäksi kalastushoitomaksukertymästä maksetaan valtiolle maksun kannosta aiheutuvat kulut. Läänikohtaisen viehekalastusmaksun kertymä palautetaan vesialueiden omistajille korvauksena kalastusoikeuden käytöstä, kuitenkin pois lukien maksun kannosta valtiolle aiheutuneet kustannukset, noin 4-8 %.

Kalastuksenvalvontatoiminnalla valvottavia kalastuksen luvallisuutta osoittavia todistuksia ovat tositteet edellä mainittujen maksujen maksamisesta sekä erilaiset pyydysmerkit. Kalastuslain 89 §:n mukaan todistus valtion kalastusmaksujen, kalastushoitomaksun ja viehekalastusmaksun, maksamisesta on pidettävä mukana kalastusta harjoitettaessa sekä vaadittaessa näytettävä vesialueen omistajalle tai kalastusoikeuden haltijalle tai sille, jonka tehtävänä on valvoa kysymyksessä olevalla alueella kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Alle 18-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden tulee kalastusasetuksen (1116/1982) 53 §:n mukaan lisäksi tarvittaessa luotettavasti osoittaa ikänsä. Seisoviin pyydyksiin tulisi kiinnittää kalastusoikeuden tai -luvan sekä sen määrän ja tarkoituksen osoittavat pyydysmerkit. Pyydyksen merkitsemisestä pyydysmerkillä ei kuitenkaan ole säädetty nykyisessä kalastuslaissa.

Valtion vesialueiden kalastuksenvalvontaa suorittavat Metsähallituksen erätarkastajat sekä valtiolle kuuluvien kalavesien kalastusasioista huolehtivat Metsähallituksen virkamiehet. Muiden kuin valtion vesien osalta kalastuksenvalvonta on valtaosalla vesialueista käytännössä varsin vähäistä. Kalastusviranomainen (maa- ja metsätalousministeriö ja työ- ja elinkeinokeskus) suorittaa kalastuksenvalvontaa Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan mukaisen ammattikalastuksen valvonnan yhteydessä rannikkoalueen yksityisvesillä ja yleisellä vesialueella, mutta sisävesillä kalastusviranomaisella ei juuri ole resursseja osallistua kalastuksenvalvontaan. Lukuun ottamatta merialueita ja rajavesistöjä poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisen osallistuminen kalastuksenvalvontaan on

myös nykyisin vähäistä. Kalastusalueiden asettamien kalastuksenvalvojien ja poliisin yhteistyönä on järjestetty satunnaisia alueellisia yhteisvalvontaoperaatioita.

Yhteisten vesialueiden osalta kalastuksenvalvonnan perustan muodostaa laajalti kalastuksenvalvojien suorittama osakaskuntalähtöinen ja talkooluonteinen työ. Tämän tyyppisen ei-ammattimaisen kalastuksenvalvonnan toimivuus on nykyisin kyseenalaistettu, sillä talkoopohjainen työ ei houkuttele aktiiviseen valvontaan. Vähäinen kalastuksenvalvonta vesialueilla on osaltaan johtanut siihen, että kalastusmaksujen maksamisen laiminlyönti on yleistä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi Suomi kalastaa 2005 -kyselytutkimuksen tulosten perusteella, että ainoastaan 43 % maksuvelvollisista oli maksanut kalastuksenhoitomaksun.

Nykyisin osakaskuntalähtöisen ja talkoopohjaisen kalastuksenvalvonnan rinnalle on tullut myös ammattimaisempi, tuotteistettu kalastuksenvalvonta. Valvontapalvelua tarjoavat muun muassa maakunnalliset kalatalouskeskukset. Kalastusalueet tai osakaskunnat voivat tilata yhden tai kaksi valvojaa sekä venekaluston. Valvonnan ammattimaisuus ja näkyvyys on todettu olevan kalastuksenvalvontapalveluiden etuina. Lisäksi palveluna tapahtuva valvonnan etuna voidaan pitää valvonnan objektiivisuutta, sillä ammattimaiset valvojat ovat riippumattomia vesialueiden omistussuhteista tai esimerkiksi osakaskunta-toiminnasta. Laajojen alueiden saattaminen tällaisen ammattimaisen valvonnan piiriin vaatisi kuitenkin huomattavia rahoitusresursseja.

2.2 Kalastuksenvalvojan asema

Voimassa olevan kalastuslain (286/1982) 97 §:n 1 momentin mukaan kalastuksenvalvontaa suorittaa kalastuslain 96 §:ssä mainittujen viranomaisten, poliisin, kalastusviranomaisen ja rajavartiolaitoksen lisäksi valan tai vastaavan vakuutuksen antanut kalastuksenvalvoja, jonka kalastuspiiri (nykyinen työ- ja elinkeinokeskus), kunta, kalastusalue, kalastuskunta (nykyisin osakaskunta), vesialueen omistaja tai kalastusoikeudenhaltija

on asettanut. Edellä mainittujen viranomaisten ja valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastuksenvalvojan tulee 96 §:n mukaan valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara.

Kalastuslain muuttamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 214/1980) perustelujen mukaan kalastuksenvalvojan tehtävä on lähinnä paikallisesta valvonnasta huolehtiminen. Perustelujen mukaan kalastusalueen asettaman kalastuksenvalvojan tulee kalastuslain mukaan erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan. Kalastuksenvalvoja ei edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan ole virkamies vaan kalastuslain 97 §:n 1 momentissa mainittujen tahojen asettama osaksi julkisluonteista tehtävää hoitava toimihenkilö. Kalastuksenvalvontatoiminnan perusrakennetta tarkasteltaessa malli, jossa viranomaisten rinnalla tällaista osaksi julkisluonteista tehtävää hoitaa yksityinen kalastuksenvalvoja, on osoittautunut käytännössä toimivaksi. Keskeisimmät epäkohdat ovat liittyneet kalastuksenvalvojia koskevan oikeudellisen sääntelyn yleisluontoisuuteen ja tasoon sekä kalastuksenvalvojakoulutuksen puutteisiin. Kalastuksenvalvonnan kattavuuteen liittyvänä epäkohtana voidaan pitää myös kalastuksenvalvontatoiminnan rahoituksen vähäisyyttä ja nykyistä talkooluonteisuutta.

Kalastuksenvalvoja vannoo valan tai antaa vastaavan vakuutuksen yleisessä alioikeudessa. Kalastuksenvalvojalla tulee kalastuslain 97 §:n 3 momentin mukaan lisäksi olla valvojan merkki tai tunnuskortti, jonka hän vaadittaessa esittää. Kalastusasetuksen 47 §:n 3 momentin mukaan kalastuksenvalvojan merkkejä ja tunnuskortteja, joiden kaavat maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa, pidetään saatavana työ- ja elinkeinokeskuksissa. Kalastuksenvalvojan korttia, joka on nykyisin ei-kuvallinen ja käsin täytettävä pahvikortti, on pidetty monilta osin puutteellisenä kalastuksenvalvojan tunnukseksi. Käytössä on ollut lisäksi 97 §:n 3 momentin mukainen kalastuksenvalvojan kankainen hihamerkki,

mutta sen antamisesta kalastuksenvalvojan kortin myöntämisen yhteydessä on luovuttu 2000-luvulle tultaessa. Kalastuksenvalvojan tunnusmerkitön puutteellisuus on johtanut tilanteeseen, että kalastuksenvalvojat ovat laatineet myös omia kuvallisia valvojakorttejaan sekä venetunnuksiaan.

Kalastuksenvalvojalta ei voimassa olevassa laissa edellytetä kalastuksenvalvojankoulutusta. Yhtenäisen koulutuksen puute on vaikuttanut käytännössä suoraan kalastuksenvalvojen ammattitaitoon ja heidän kykyynsä selviytyä tehtävistään asianmukaisesti. Kouluttautuminen on ollut lähinnä vapaaehtoisten koulutustilaisuuksien sekä ohjeistuksen varassa. Maa- ja metsätalousministeriön sekä työ- ja elinkeinokeskusten kalatalouden toimialan asiantuntijavirkamiehet ovat osallistuneet kalastuksenvalvojen opastamiseen erilaisten koulutustilaisuuksien yhteydessä sekä suorittaneet käytännössä kalastuksenvalvontaa toimialueillaan. Lisäksi Kalatalouden Keskusliitto ry. on järjestänyt kalastuksenvalvojen valvonnan suorittamiseen liittyvää koulutusta 1-2 päivän mittaisina jaksoina eri puolilla maata keskimäärin kahdesti vuodessa. Koulutukseen on sisältynyt opetusaiheina toiminnan lainsäädännöllinen perusta, menettelytavat kalastuksenvalvonnan kenttätöissä ja eri valvontatilanteissa sekä yleensä asiakaspalvelussa. Kalastuksenvalvojen kirjallisena ohjeistuksena on käytetty Kalatalouden Keskusliitto ry:n maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta laatimia kirjallisia ohjeita kalastuksenvalvonnan suorittamisessa huomioon otettavista seikoista ja menettelytavoista.

Kalastuksenvalvojan muista kelpoisuusehdoista, toimiajan pituudesta tai hyväksymismenettelystä ei myöskään ole säännelty lain tasolla. Kalastuksenvalvojalle myönnetty toimiajan pituus on vaihdellut riippuen muun muassa toimeksiantajan ja kalastuksenvalvojan välisistä sopimuksista tai yksittäisen työn ja elinkeinokeskuksen linjauksista kalastuksenvalvojakorttia myönnettäessä. Kalastuksenvalvojankortin voimassaoloaika on vaihdellut käytännössä parin vuoden ja rajoittamattoman voimassaoloajan välillä.

Voimassa olevassa kalastuslaissa ei ole säännöksiä huomautuksenantomahdollisuudesta kalastuksen valvontatoimenpiteenä eikä

säännöksiä kalastuksenvalvojan oikeudesta luopua toimenpiteestä havaitun rikkomuksen johdosta. Näiden mahdollisuuksien puuttumista lainsäädännön keinovalikoimasta on pidetty puutteena.

Myöskään näyttömääräyksenantomahdollisuudesta ei ole selkeitä säännöksiä voimassa olevassa kalastuslaissa. Menettelyä on kuitenkin sovellettu välillisesti kalastuslain 102 §:n 1 momentin sekä 108 §:n 1 momentin nojalla. Näyttömääräysmekanismi on otettu käyttöön esimerkiksi rajavartiolaissa (578/2005) rajaväyhykelupien valvontaan liittyen sekä mainittu hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta (HE 68/1997). Mikäli luvaton kalastaja pystyy luotettavasti osoittamaan henkilöllisyytensä kalastuksenvalvojalle, hän voi kirjoittaa näyttömääräyslomakkeen siten, että epäillyn henkilön tulee seitsemän vuorokauden kuluessa tarkastuksesta esittää maksutosite poliisille sovitulla poliisilaitoksella. Mikäli epäilty ei esitä määräajassa maksutositetta, henkilö voidaan tuomita kalastuslain 108 §:n mukaan kalastusrikkomuksesta sakkoon tai rikoslain 2a luvun 9 §:n 3 momentin ja mainitun 9 §:n 4 momentin nojalla annetun asetuksen mukaan rikesakkoon. Mikäli luvaton kalastaja ei pysty osoittamaan henkilöllisyyttään kalastuksenvalvojalle luotettavasti, talteenotto on ainoa menettelytapa, jolla valvontatoimenpidettä voidaan jatkaa.

Myöskään kansalaisen pysäytymisvelvollisuudesta yksittäisen kalastuksenvalvontatapahtuman suorittamiseksi ei laissa ole säännöksiä.

2.3 Kalastuksenvalvojan ja viranomaisen toimivalta

Kalastusta valvovia viranomaisia ovat poliisi, kalastusviranomainen, rajavartiolaitos sekä tulliviranomainen rajavesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä sekä sellaiset metsähallinnon virkamiehet, joiden tulee huolehtia valtiolle kuuluvista kalavesistä ja niissä kalastamista koskevista asioista. Kalastuslain 96 ja 97 §:n mukaan kalastuksenvalvojan ja kalastusta valvovan viranomaisen

tulee valvoa, että kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Nykysäännösten mukaan kalastuksentralvojan ja kalastusta valvovan viranomaisen tulee ottaa talteen luvottomalla kalastuksella saatu saalis ja luvottomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin luvottomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara. Kalastuslain 98 §:n mukaan kalastuksentralvoja on velvollinen toimialueellaan pyynnöstä avustamaan vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi. Kalastuslain 100 §:ssä velvoitetaan kalastuksentralvoja tai kalastusta valvoa viranomainen hävittämään kielletty pyydys tai pyydyksen osa tai tekemään se kalastukseen kelvottomaksi. Mikäli kalaväylään tai muulle vesialueelle, jossa kalastusoikeuden käyttäminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, on laittomasti pantu kalanpyydys, poliisiviranomainen tai kalastuksentralvoja on velvollinen poistamaan sen syyllisen kustannuksella.

Talteen otetun tavaran luovuttamisesta poliisin säilytettäväksi ja takaisin luovuttamisesta on säädetty kalastuslain 102 §:ssä. Eräissä tapauksissa talteen ottaja saa, ilmoitettuaan talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen ja kulkuvälineen kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen. Kalastuslain 102 §:n mukainen lunastusmaksu on kalastusasetuksen (1116/1982) 50 §:n mukaan 30 euroa kerralla talteen otettua tavaraerää kohti. Milloin tavaran on ottanut talteen kalastuksentralvoja tai 101 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen, eikä rikoksesta nosteta syytetä, lunastuksen saa periä itselleen se, joka on ottanut tavaran talteen. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavaran talteen ottamisesta, eikä tavaran omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavaran omakseen.

Poliisin, kalastusviranomaisen, rajavartiolaitoksen sekä valan tai vastaavan vakuutuksen antaneen kalastuksentralvojan tarkastusoikeudesta säädetään kalastuslain 100 §:ssä siten, että näillä on oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja mää-

räysten mukainen. Mainituilla viranomaisilla ja kalastuksentralvojoilla on myös oikeus tarkastaa kalaa ja rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

Nykyisten säännösten mukainen kalastuksentralvojaa ja kalastusta valvovia viranomaisia koskeva velvoite talteenottoon on aiheuttanut ongelmia käytännössä. Talteenottoa ei ole nähty aina tarpeellisenä toimenpiteenä valvontatilanteessa, jossa kalastaja on paikalla. Talteenotto-oikeuden käyttö luvottomassa kalastuksessa vaihtelee eri vesialueilla ja menettely on kalastuksentralvojen osalta linjattu yleensä itsenäisesti toimialueella ja toimeksiintajan taholta. Kalastuksentralvojen osalta talteenoton vaihtoehtona on näyttö-määräyksen antaminen, mikäli esimerkiksi muuta kuin onkimista tai pilkkimistä harjoittavalla kalastajalla ei ole osoittaa tositetta maksetusta kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta.

2.4 Kalastuksentralvojen toiminnan valvonta

Kalastuksentralvontaa ja siinä erityisesti kalastuksentralvoja koskevan sääntelyn yleisluontoisuus on vaikeuttanut etenkin toiminnan viranomaisvalvontaa, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt toiminnan viranomaisvalvontaa eikä valvonnassa edellytettujen tietojen saantiin liittyviä erityissäännöksiä. Kalastusviranomaisen on ollut vaikea puuttua eräisiin kalastuksentralvojen moitittavina pidettyihin toimintatapoihin, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt näiltä osin selkeitä toimintaohjeita. Sääntelyn yleisluontoisuus tai sen puuttuminen on myös johtanut valtakunnallisesti tarkasteltuna epäyhtenäisiin toimintatapoihin.

Vuonna 2009 työ- ja elinkeinokeskuksille tehdyn kyselyn perusteella toimivaltaisten, aktiivisten kalastuksentralvojen lukumäärät sekä heidän yhteystietonsa olivat monilta osin puutteellisia useiden työ- ja elinkeinokeskusten osalta. Kyselyn tulosten perusteella arvioitiin, että maassamme oli arviolta 2000 - 3000 toimivaltaista kalastuksentralvojaa vuosina 2007 - 2008. Aktiivisten valvojen määrä on kuitenkin selvästi pienempi, sil-

lä esitetty arvio muodostuu henkilöistä, joille on myönnetty kalastuksentralvojan kortti parin viime vuosikymmenen aikana, mutta kaikki kyseiset henkilöt eivät välttämättä toimi enää aktiivisesti valvojan tehtävissä. Kalastuksentralvojan toimivallan voimassaoloaikaa tai siihen liittyvää hyväksymismenettelyä ei ole kirjattu kalastuslakiin. Nykykäytännön mukaan toimivallan voimassaolon ajan pituuden voi määritellä tehtävän asettaja tai työ- ja elinkeinokeskus. Voimassaoloaika merkitään työ- ja elinkeinokeskuksen myöntämään kalastuksentralvojan tunnuskorttiin.

Kalastuksentralvontatoiminnan valvonnan piirissä ovat nykyisin rikesakkoon tai sakkoon johtavat kalastusrikkomukset tai rikokset, joista kertyy tiedot poliisiviranomaiselle. Lisäksi kalastuksentralvojen antamista näyttömääräyksistä on sekä kalastuksentralvojoilla että poliisilla omat asiakirjarekisterinsä. Käytännössä näitä tietoja ei kuitenkaan kalastuksentralvontaa valvovan viranomaisen toimesta ole tilastoitu organisoidusti, siten että kalastusviranomaisella olisi tiedot annetuista näyttömääräyksistä ja tuomioon johtaneista kalastusrikkomuksista tai rikoksista. Kalastusviranomainen ei kerää yhdenmukaisesti tietoja muistakaan kalastuksentralvojen suorittamista valvontatapahtumista kuten talteenotoista, tarkastuksista, lunnastusmaksujen vastaanotosta tai pyydysten hävittämistä. Kalastuksentralvojoilla ei nykyäänösten mukaan ole velvollisuutta raportoida valvontatapahtumista kalastusviranomaiselle. Edellä mainituilta osin voidaan todeta, että kalastuksentralvontatoiminnan viranomaisvalvonta ei nykyisin ole toteutunut asianmukaisesti. Valvontatoimintaa koskevien tietojen puutteellisuus on johtanut vaikeuksiin seurata ja kehittää kalastuksentralvontatoimintaa myös nykyisen lainsäädännön pohjalta.

Eräiden työ- ja elinkeinokeskusten alueilla, kuten muun muassa Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa valvonnan viranomaisvalvontaa on tehostettu omilla valvontasuunnitelmissa, joissa yhteistyössä kalastusalueiden kanssa on kerätty tietoja valvontatapahtumista. Menettely ei ole kuitenkaan yhtenäinen koko maassa. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö sekä työ- ja elinkeinokeskukset ovat rahoittaneet satunnaisesti kalastuksentralvon-

tahankkeita kalatalouden edistämismääräyksiä. Hankkeiden tavoitteina on ollut muun muassa tehostaa alueita ja ajallista kalastuksentralvontaa, tuottaa seuranta-tietoa kalastuksentralvonnan kehittämiseksi sekä parantaa kalastuksentralvojen koulutustasoa.

2.5 Vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivalta

Voimassa olevan kalastuslain 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ja kalastuksentralvojan ohella myös vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on eräissä tilanteissa oikeus verekseltä ottaa talteen luvattomassa tai kielletyissä kalastuksissa käytetty pyydys sekä saatu saalis samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan.

Kalastuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 214/1980) perusteluissa todetaan, että laissa on vanhastaan ollut säännöksiä, joiden mukaan luvattomaan pyyntiin syyllistyneeltä voidaan ottaa talteen tällaisessa toiminnassa käytetyt pyyntivälineet ja niillä saatu saalis. Tämä oikeus katsottiin edellisessä kalastuslain uudistuksessa säilytettävän myös vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla sen lisäksi, että talteenotto-oikeus on myös poliisilla, rajavartiolaitoksella, eräpoliisilla ja kalastuksentralvojoilla. Talteenotto-oikeus koskee kyseisen hallituksen esityksen perustelujen mukaan kahdenlaisia tapauksia, joissa kalastus on luvattonta tai kiellettyä. Toisaalta kysymys on tilanteista, joissa yksityistä kalastusoikeutta loukataan tai se ylitetään. Toisaalta talteenoton perusteena voi olla myös kalastaminen kielletyissä paikassa tai kiellettynä aikana, kielletyn pyydyksen tai pyyntitavan käyttäminen.

Säännöksessä mainitaan veneen ohella muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Kulkuvälineen talteenotto-oikeus on katsottu hallituksen esityksen perustelujen mukaan edellyttävän, että kulkuvälinettä on todella käytetty itse pyyntitoiminnassa. Käytännössä veneen tai muun kulkuvälineen talteenottoa vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan tai kalastuksentralvojan

toimesta ei ole juuri tehty menettelyn omaisuuden suojaan puuttuvan perustavaa laatua olevan luonteen johdosta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kalastuksentralvojan asemaa julkisessa hallintotehtävässä, ajanmukaistaa kalastuksentralvontatoiminnan oikeudellinen sääntely kalastuksentralvojen ammattitaidon ja kalastuksentralvontatoimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan varmistamiseksi sekä toiminnan viranomaisvalvonnan tehostamiseksi. Esityksellä pyritään myös tehostamaan kalastuksentralvojen koulutuksen ja koulutustoiminnan viranomaisvalvontaa. Lisäksi esitys pyrkii selkiyttämään viranomais- sekä kalastuksentralvojoitoiminnan välisiä rajoja sekä ajanmukaistamaan eräitä viranomaisen, kalastuksentralvojan sekä vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan toimivaltuuksia. Esitys on kuitenkin osauudistus, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi, erityisesti kalastuksentralvoja koskevien säännösten kiireellisten uudistamistarpeiden johdosta. Kalastuksentralvontaa koskevaan kalastuslain 13 lukuun tullaan palaamaan kalastuslain kokonaisuudistuksen valmistelussa muun muassa kokonaisuudistuksessa valituiksi tulevien ratkaisujen johdonmukaisuuden ja yhteisen terminologian varmistamiseksi.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi kalastuksentralvontaa, talteen ottamista ja virka-apua koskevaan kalastuslain lukuun 13 jo sisältyvistä asioista ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tältä osin keskeisiksi muodostuvat etenkin kalastuksentralvojan ja kalastusviranomaiselle kuuluvien kalastuksentralvontatehtävien suorittamisen sääntelevät, erityisesti talteenottoon ja tarkastusoikeuteen, liittyvät säännökset. Lisäksi vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeudesta ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin.

Säännöksiin ehdotetaan myös lisättäväksi kokonaan uusia säännöksiä sekä kalastuksentralvojan aseman nykyistä selkeämmän

määrittelyn, että kalastuksentralvoja koskevan viranomaisvalvonnan parantamisen johdosta. Nämä säännökset liittyvät muun muassa tehtävien suorittamisen edellytyksenä oleviin ammattitaitovaatimuksiin, kalastuksentralvojaksi hyväksymisen muihin edellytyksiin ja itse hyväksymismenettelyihin, kalastuksentralvojakorttiin sekä kalastuksentralvontatehtävissä käytettäväksi edellytettuihin tunnuksiin. Lisäksi kalastusviranomaiselle ja kalastuksentralvojalle ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus luopua toimenpiteestä sekä huomautuksenantomahdollisuus tietyin edellytyksin. Kalastuksentralvojen toiminnan viranomaisvalvonnasta ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla.

Kalastuksentralvontatoiminnan perusrakennetta tarkasteltaessa malli, jossa viranomaisen suorittaman kalastuksentralvonnan ohella kalastusta valvoo osaksi julkisluonteisena tehtävänä myös yksityinen kalastuksentralvoja, on osoittautunut käytännössä toimivaksi. Aktiivisia kalastuksentralvoja toimii maassamme tällä hetkellä varovaisen arvion mukaan vähintäänkin satoja, luultavimmin tuhannesta kahteen tuhanteen henkilöä. Ottaen huomioon maamme pinta-alaltaan ja lukumäärältään poikkeuksellisen suuren sisävesien määrän ja laajan rannikkoalueen sekä sen, että viranomaisten kalastuksentralvontaan suunnattavat resurssit ovat nykyisin vähäiset, voidaan katsoa, että kalastuksentralvojan tehtävää hoitavien henkilöiden lukumäärän tulisi Suomen vesialueilla olla kohtuullisen suuri valvonnan kattavuuden varmistamiseksi. Erityisesti syrjäisempien vesialueiden kalastuksentralvonta sekä yleensäkin paikallisesta valvonnasta huolehtiminen näyttäisi nykytilanteessa edellyttävän voimassa olevaan lakiin perustuvan julkisluonteista tehtävää hoitavan kalastuksentralvojan tehtävän säilyttämistä. Perustuslailliselta kannalta tarkasteltuna kalastuksentralvojan asema ja toimivaltuudet tulee kuitenkin uudistaa.

Kalastuksentralvojaksi hyväksymisen edellytyksistä ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin lain tasolla. Ehdotetut muutokset varmistaisivat kalastuksentralvojan tehtävään hyväksytyksi tulemisen ehtoiksi asianmukaisen koulutuksen, kelpoisuusvaatimukset ja viranomaisen hyväksynnän. Lisäksi hyväksytyksi tulemisen ehdoksi

ehdotetaan säädettäväksi maa- ja metsätalousministeriön määrittämän koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen hyväksytty suorittaminen.

Kalastuksensivalvojankortista ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin. Kalastuksensivalvojankortti osoittaisi tehtävänhaltijan saaneen asianmukaisen koulutuksen ja kortista kävisivät ilmi tehtävänhaltijan toimialue sekä toimiaika. Lisäksi kalastuksensivalvojille ehdotetaan käytettäväksi yhteinäiset ulkoiset tunnuksset.

Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi peruutettava kalastuksensivalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksensivalvoja sitä pyytää. Lisäksi viranomaisen voisi omalla päätöksellään peruuttaa kalastuksensivalvojaksi hyväksymisen kokonaan tai määräajaksi, mikäli kalastuksensivalvojana toimiva henkilö ei täytä enää tietyiltä osin kalastuksensivalvojaksi hyväksymisen ehtoja.

Voimassa oleva kalastuslaki ei sisällä sääntelyä kalastuksensivalvonnassa noudatettavista periaatteista. Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kalastuksensivalvonnassa noudatettavasta yleisestä suhteellisuusperiaatteesta, jota tukisivat toimenpiteistä luopumismahdollisuus ja huomautuksenantomahdollisuus.

Tarkastusoikeutta koskevien säännösten osalta nykytilannetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että kalastuksensivalvojan oikeus tarkastaa kalaa ja rapuja pitävän henkilön varasto poistettaisiin. Lisäksi ehdotuksessa poistettaisiin viranomaisen ja kalastuksensivalvojan velvollisuus hävittää tai tehdä kalastukseen kelpaamattomaksi kielletty pyydyks tai pyydyksen osa.

Voimassa olevan lain virka-apua koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että kalastuksensivalvojaa koskeva velvoite toimialueellaan pyynnöstä avustaa vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi muutettaisiin mahdollisuudeksi avustaa tällaisessa tilanteessa.

Talteenottomenettelyn osalta nykytilannetta ehdotetaan muutettavaksi siten, että talteenotosta olisi aina ilmoitettava välittömästi poliisille ja tavara olisi luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Voimassa olevan lain viranomaisia ja kalastuksensivalvojaa sitova talteenottovelvollisuus

muutettaisiin harkinnanvaraiseksi. Lisäksi ehdotuksessa poistettaisiin kalastuksensivalvojan oikeus ottaa talteen kulkuväline.

Myös vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteen otosta ehdotetaan säädettäväksi siten, että luvattoman tai kielletyn kalastuksen johdosta tapahtuva talteenotto verekseltään ei koskisi saaliin ja pyydyksen lisäksi enää venettä tai muuta kulkuvälinettä, josta pyyntiä harjoitetaan. Lisäksi edellytyksenä vesialueen omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteenotolle tulisi ehdotuksen mukaan olemaan, että talteenottoon ryhdyttäisiin välittömästi rikkomuksen tapahduttua ja että saatavilla ei olisi riittävää ja oikea-aikaista poliisin, rajavartiomiehen, kalastusviranomaisen tai kalastuksensivalvojan apua.

Kalastuksensivalvojen toiminnan viranomaisvalvonnasta ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla siten, että kalastuksensivalvojen ja kalastuksensivalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaisi maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaisivat kalastuksensivalvojen ja kalastuksensivalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Kalastuksensivalvojan tehtävä edellyttää hyvää kalastuslainsäädännön tuntemusta sekä hyviä perustietoja kalastuksensivalvojan työstä ja lisäksi asiakaslähtöistä ja palvelevaa toimintatapaa. Perustuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 1/1998) perusteluissa todetaan perustuslain 124 §:n osalta muun muassa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä. Nykyistä kalastuksensivalvojan oikeudellista asemaa voidaankin pitää heikkona tämän asemaa ja toimivaltaa koskevien säännösten yleisluontoisuuden johdosta. Yhtenäisen tehtävälakohtaisen koulutuksen järjestämisellä ja edellyttämisellä osana hyväksymismenettelyä pyritään vastaamaan kalastuksensivalvontajärjestelmän nykyisiin puutteisiin näiltä osin.

Kalastuksensivalvojan sekä vesialueen omistajan tai osakkaan taikka kalastusoikeuden haltijan pyydyksen ja saaliin talteenotto-oikeuden säilyttämistä myös jatkossa voidaan perustella sillä, että valvontaprosessia voidaan käytännössä jatkaa ainoastaan talteenottomenettelyllä sellaisessa tilanteessa, jossa

rikkomuksesta epäilty henkilö ei pysty tai kieltäytyy osoittamasta luotettavasti henkilöllisyyttään. Lisäksi talteenottoa voidaan pitää ainoana käytännön toimenpiteenä, jonka avulla voidaan estää luvattoman pyynnin jatkuminen sekä mahdollisesti selvittää luvattoman pyynnin harjoittajan henkilöllisyys sellaisessa tilanteessa, jossa pyydys tai pyyntivälineet on asetettu pyyntiin, mutta pyydysten haltija ei itse ole paikalla.

Kalastusviranomaisen on ollut vaikea puuttua tiettyihin moitittavina pidettyihin toimintatapoihin, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt näiltä osin selkeitä toimintaohjeita. Nyt ehdotettavilla säännöksillä pyritään siihen, että kalastusviranomaisen on mahdollista muun muassa peruuttaa kalastuksenvalvojan hyväksyminen sekä valvoa kalastuksenvalvojen toimintaa tapahtumailmoitusten perusteella. Lisäksi kalastusviranomaisella tulisi ehdotuksen mukaan olemaan mahdollisuus käyttää viranomaisvalvonnan tietoja kalastuksenvalvontatoiminnan ja koulutuksen asianmukaiseksi kehittämiseksi jatkossa. Määräaikaisella kalastuksenvalvojen hyväksymisellä pyritäisiin varmistumaan erityisesti kalastuksenvalvojen ammattitaidon säilymisestä, koska merkittävä osa kalastuksenvalvoista tulee toimimaan edelleen kalastuksenvalvojan tehtävässä muuten kuin ammattimaisesti.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Uudistuksella saatettava kalastuksenvalvojen aseman selkeyttäminen ja koulutustason parantaminen voi lisätä kalastuksenvalvonnan tunnettuutta ja tehoa, mikä saattaa jossain määrin vaikuttaa positiivisesti halukkuuteen maksaa kalastuksenhoitomaksu ja kalastusluvat. Lakiuudistuksessa viranomaisille säädettävien uusien tehtävien ei arvioida lisäävän olennaisesti valtiolle koituvia kustannuksia. Henkilöresursseja ei esityksen johdosta ole tarkoitus

lisätä viranomaisissa. Uusia kalastuksenvalvojen hyväksymishakemuksia arvioidaan tulevan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin noin 100–200 vuodessa koko valtakunnan tasolla. Valtion kustannettavaksi jäisi kalastuksenvalvojakortin ja -tunnusten antaminen sekä kustannukset pysähtymismerkistä. Hyväksymispäätöksestä perittäisiin valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla määräytyvä maksu.

Kalastuksenvalvojen uusista koulutusvaatimuksista aiheutuvia kustannuksia ei ole tarkoitus kattaa julkisin varoin, vaan koulutukseen osallistujat ja tehtävään valtuuttavat tahot vastaisivat koulutuksen järjestäjien perimistä maksuista. Koulutuksen pienimuotoisuudesta johtuen kustannusten ei arvioida nousevan suuriksi yhtä koulutettavaa kohden.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kalastusta valvoisivat jatkossa samat viranomaiset kuin nykyisin. Työ- ja elinkeinokeskusten kalataloustehtävät siirtyvät perustettaviin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Uudistuksella tarkennetaan viranomaisten toimivaltuuksia ja lisätään mahdollisuus luopua toimenpiteestä tai antaa huomautus rikkomuksesta tilanteen kokonaisarvion mukaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskille tulisi uutena tehtävänä kalastuksenvalvojen hyväksyminen, valvojakorttien ja -tunnusten antaminen sekä kalastuksenvalvojen toiminnan ja koulutuksen valvonta. Myös maa- ja metsätalousministeriön tehtävät lisääntyisivät kalastuksenvalvojen toiminnan ja koulutuksen järjestämisen ja valvonnan yleisen ohjauksen ja valvonnan tehostuessa. Poliisille tulisi uusina tehtävinä lausunnon antaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kalastuksenvalvojaksi hakevan rehellisyydestä ja luotettavuudesta sekä talteen otetun tavarahan myynti. Poliisin tehtävät jakaantuvat paikallispoliisin yksiköille koko valtakunnan tasolla ja ne arvioidaan voitavan hoitaa nykyisillä resursseilla. Lakiuudistuksella tehtävän kalastuksenvalvojaksi hyväksymismenettelyn muuttumisen

myötä käräjäoikeuksilta jäisi pois kalastuksentralvojen suorittaman valan tai vastaavan vakuutuksen vastaanottamistehtävä. Vala vannotaan tai vakuutus annetaan arviolta 100–200 kertaa vuodessa.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Esitys kuitenkin edistäisi osaltaan niin yksityisten kuin yleisten vesialueiden kestäväää käyttöä ja monimuotoisuuden suojelua kalastuksen lainmukaisuuteen liittyvän seurannan ja valvonnan avulla.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Uudistuksen pääasiallisina tavoitteina ovat kalastuksentralvojen oikeudellisen aseman selkeyttäminen ja koulutuksen parantaminen sekä kalastuksentralvontatoiminnan viranomaisvalvonnan tehostaminen. Esitetyillä lainmuutoksilla turvattaisiin kalastuksentralvonnan asiakkaiden sekä kalastuksentralvojen oikeudet valvontatilanteissa sekä mahdollisissa valvonnasta johtuvissa rikosoikeudellisissa seuraamuksissa. Kalastuksentralvojan hyväksytyksi tuleminen ehtojen lisääntymisellä, muun muassa koulutusjakson suorittamisella, tavoitteellaan kalastuksentralvojen ammattitaidon ja luotettavuuden kohentumista, minkä odotetaan parantavan valvonnan kohteena olevien kansalaisten oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta.

Viranomaisten ja kalastuksentralvojen aseman selkeyttämisen osana poistettaisiin eräitä sellaisia toimivaltuuksia ja velvoitteita, joita ei ole pidettävä enää asianmukaisina. Tällaisia ovat esimerkiksi nykyiseen lakiin sisältyvä velvoite hävittää tai tehdä kalastukseen kelvottomaksi kielletty pyydys tai pyydyksen osa sekä oikeus ottaa talteen kiellettyä kalastusta harjoittavan vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Nykyisen lain mukaan kulkuvälineen voi ottaa talteen viranomaisten ja kalastuksentralvojen ohella myös vesialueen omistaja, osakas tai kalas-

tusoikeuden haltija. Esityksen mukaan näillä säilyisi oikeus ottaa talteen kielletyssä kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis, kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että riittävää viranomaisapua ei ole saatavilla.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kalastuksentralvontatoiminnan laajuuteen tai kattavuuteen. Uudet koulutusvaatimukset saattavat muodostua joillekin nykyiseen järjestelmään totuneille esteeksi hakeutua tehtävään. Toisaalta esityksen mukainen tehtävähaltijan toimivaltuuksien selkeyttäminen, oikeudellisen aseman parantaminen ja valvojan aseman nykyistä korkeampi profiili ja tunnettuus voivat lisätä hakukkuutta tehtävään.

Lakiesityksen arvioidaan parantavan kalastuksentralvojen ja kalastuksentralvontatoimen yleistä asemaa kalastuslain, kalastusasetuksen sekä Suomen rajavesiä koskevien valtiosopimusten sisältämien säästöjen noudattamisen varmistamisessa.

5 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriö asetti työryhmän 25 päivänä marraskuuta 2008, jonka tehtävänä on selvittää kalastuslakiin (286/1982) liittyvät uudistustarpeet. Työryhmän toimeksiannon mukaan kalastuslain kokonaisuudistuksessa tulee kiinnittää huomiota kalastuksen säätelyjärjestelmiin, yhteiskunnan ja perustuslain muutoksista aiheutuneeseen tarpeeseen tarkistaa kalastuslain säännöksiä, kansainväliseen kalatalous- ja ympäristöoikeuteen sekä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön. Lisäksi lakiuudistuksessa tulee kiinnittää huomiota kalataloutta sivuvaan kansalliseen lainsäädäntöön, kalatalouselinkeinojen ja kalastusharrastuksen toimintaedellytysten turvaamiseen, kalakantojen kestävyys ja erityisesti vaelluskalakantoihin liittyvään kokonaisuuteen, kalavesien hoitotoiminnan järjestämiseen, eri toimijoiden tehtävien selkeyttämiseen, kalatalouden rahoitusjärjestelmien uudistamiseen sekä kalastuksentralvonnan järjestämiseen ja sen toimintaedellytysten turvaamiseen.

Kalastuslain kokonaisuudistushankkeessa asetettiin kalastusoikeus-, elinkeino-, rahoitus-

tus- ja valvontajaosto. Valvontajaoston ensimmäisen vaiheen tehtäväksi tuli valmistella nykyisen kalastuslain kalastuksenvalvontaa ja rangaistusta koskevien säännösten uudistaminen vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Toisessa vaiheessa valvontajaoston tulee laatia ehdotus uuden kalastuslain valvonta- ja rangaistussäännöksi ottamalla huomioon EU:n kalastuksenvalvontasäännökset. Esitys vastaa valvontajaostolle asetettua ensimmäisen vaiheen toimeksiantoa.

Esityksestä on pyydetty lausunnot...

...oikeusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, työ- ja elinkeinokeskuksilta, Tullihallitukselta, Maa-seutuvirastolta, Tietosuojavaltuutetulta, Saamelaiskäräjiltä, Kalatalouden Keskusliitto ry:ltä, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen Ammattikalastajaliitto ry:ltä, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä, Matkailun edistämiskeskukselta,

Suomen Kalastusopaskillalta Suomen Luontomatoikoilta jne...

6 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin esityksen 97 §:n mukaan säätää kalastuksenvalvojan hyväksymisen edellytyksenä olevalle koulutukselle asetettavista vaatimuksista sekä koulutuksen antajan pätevyydestä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella esitetään säädettäväksi 97 a §:n myös kalastuksenvalvojaksi hyväksymistä koskevasta lomakkeesta. Muina teknisluonteisina säännöksinä esitetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäväksi 97 b §:n nojalla kalastuksenvalvojakortin sisällöstä sekä kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasusta, 104 a §:n nojalla pysähtymismerkistä ja 104 d §:n nojalla näyttömääräyksen sisällöstä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

96 §. *Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat.* Pykälässä säädettäisiin kalastuksenvalvontaa suorittavista viranomaisista ja kalastuksenvalvojista. Säännökseen on koottu voimassaolevan lain 96 §:ssä, 97 §:ssä ja 99 §:ssä olevat säännökset kalastuksenvalvontaa suorittavista tahoista. Teknisenä muutoksena on muutettu rajavartiolaitos rajavartiomiehiksi. Voimassaolevan lain talteenottoa koskevat säännökset on siirretty 96 §:stä yhtenäiseen talteenottoa koskevaan kokonaisuuteen 100a–102 §:iin. Rauhoituspiiriä ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevien määräysten valvontaa koskeva säännös on siirretty sellaisenaan voimassaolevasta 97 §:stä 96 §:ään, koska 97 §:n sisältö on kokonaan muutettu.

Toisessa momentissa on todettu, että rajavartiomies ja tulliviranomaiset suorittavat kalastuksen valvontaa, mikäli se ei haittaa heidän varsinaista virkatoimintaansa. Aiemmin tämä tarkennus oli vain tulliviranomaisten kohdalla, nyt se on laajennettu koskemaan myös rajavartiomiestä, mikä vastaa tosiasiallista tilannetta.

96 a §. *Valvonnassa noudatettavat periaatteet.* Pykälässä säädettäisiin kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisessa noudatettavista yleisistä periaatteista. Säännöksen mukaan tehtävän toteuttamisesta ei saisi aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvalvonnan suorittamiseksi on välttämätöntä. Kalastuksenvalvontatoimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin. Välttämätöntä suurempi puuttuminen yksilön oikeuksiin ja välttämätöntä suuremman haitan tai vahingon tuottaminen kenellekään olisi kiellettyä. Vaatimukset korostaisivat suhteellisuusperiaatteen huomioon ottamista kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisessa ja turvaisivat yksilön perusoikeuksia. Vaatimukset olisivat vastaavanlaisia erävalvonta-

laissa (1157/2005) säädettyjen viranomaisten toiminnalle asetettujen vaatimusten kanssa. Näitä tukisivat lakiesityksen 104 b §:n mukainen säännös toimenpiteestä luopumisesta sekä 104 c §:n mukainen huomautuksenantomahdollisuus.

97 §. *Kalastuksenvalvojan kelpoisuusvaatimukset ja koulutus.* Pykälän sisältö muutettaisiin kokonaan siten, että valan tai vastaavan vakuutuksen antamismenettelystä luovuttaisiin ja käyttöön otettaisiin hyväksymismenettely. Pykälässä säänneltäisiin edellytykset kalastuksenvalvojien hyväksymiselle. Kalastuksenvalvojaksi voitaisiin hyväksyä henkilö, joka on täyttänyt 18 vuotta ja joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Hyväksymisen edellytyksenä olisi lisäksi, että henkilö on hyväksytysti suorittanut maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetyt vaatimukset täyttävän kalastuksenvalvojakoulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen. Koulutus sisältäisi ainakin kalastuksenvalvojatoimintaan, kalastuksenvalvojan tehtäviin sekä kalastuksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät opetusaiheet. Asetuksessa voitaisiin tarkentaa kalastuksenvalvojakoulutuksen sisältöä esimerkiksi niin, että sen tulisi kattaa muun muassa kotirauhaa koskevat periaatteet sekä turvallisuuskoulutusta. Asetuksessa olisi tarkoituksenmukaista säätää myös koulutuksen vähimmäiskestosta tai -laajuudesta, joka voisi olla 1–3 päivän pituinen.

Koulutuksen järjestäjistä ei olisi tarpeen säätää laissa, vaan koulutusta voisivat järjestää kaikki ne tahot, joilla on edellytykset maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävät vaatimukset täyttävän opetuksen antamiseen. Koulutuksen antajia voisivat näin olla esimerkiksi kalatalousoppilaitokset, kansalaisopistot, kalatalousalan järjestöt tai muut rekisteröidyt yhdistykset. Edellä mainitussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa säädettäviin vaatimuksiin sisällytettäisiin määräykset koulutuksen antajien pätevydestä.

97 a §. Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen. Kalastuksenvalvojaksi hyväksymisellä korvattaisiin voimassaolevan lain 97 §:n säädös valan tai vastaavan vakuutuksen antaneista kalastuksenvalvojista. Uudistus on tarpeen kalastuksenvalvojien sopivuuden ja pätevyyden varmistamiseksi. Kalastuksenvalvojaksi hyväksyisi hakemuksesta hakijan kotikunnan alueen toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hakemuksen voisi jättää oman kotikunnan alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle myös silloin, jos kyseinen virasto ei ole kalatalousasioissa toimivaltainen. Tällöin hakemus toimitettaisiin viran puolesta käsiteltäväksi toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulisi ennen päätöksen tekemistä pyytää lausunto hakijasta tämän kotikunnan poliisiviranomaiselta. Lausunnon tarkoitus olisi varmistaa, että hakija täyttää 97 §:ssä säädetyt rehellisyyttä, luotettavuutta ja henkilökohtaisia ominaisuuksia koskevat kelpoisuusvaatimukset.

Lakiesitykseen ei sisälly viittauksia hallinnon yleislakeihin. Julkisia hallintotehtäviä hoitaviin kalastuksenvalvojiin sovellettaisiin kuitenkin normaalin käytännön mukaisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), hallintolakia (434/2003) sekä kielilakia (423/2003).

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi hakemuslomakkeen sisällön. Hakemus tehtäisiin kirjallisesti, mutta hakemusmenettelyn vakiinnuttua olisi mahdollista myöhemmin siirtyä myös sähköiseen hakulomakkeeseen. Hakemuksen yhteydessä olisi tarpeen pyytää nimi- ja yhteystietojen lisäksi ainakin kotikunta ja henkilötunnus kelpoisuusehtojen täyttämisen selvittämistä varten sekä tiedot vaaditun kalastuksenvalvojakoulutuksen suorittamisesta sekä kalastuksenvalvojaksi valtuuttamisesta. Edellytyksenä hyväksymiselle olisi, että kunta, kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja tai kalastusoikeuden haltija on valtuuttanut hyväksymistä hakevan valvomaan kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Tämä vastaa voimassaolevan kalastuslain 97 §:n säännöstä kalastuksenvalvojaksi asettamisesta sillä muutoksella, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta lain voimaantullessa vastaa-

vaa kalastuspiiriä ei enää mainittaisi valtuuttajana. Käytännössä nämä eivät ole toimineet kalastuksenvalvojien valtuuttajina.

Jotta voitaisiin varmistua kalastuksenvalvojan tietojen ja ammattitaidon säilyminen ajantasaisena, kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen olisi voimassa enintään kymmenen vuotta. Mikäli kalastuksenvalvoja haluaisi jatkaa tehtävässään hyväksymisen voimassaoloajan jälkeen, hänen olisi ennen voimassaoloajan päättymistä suoritettava edellä 97 §:ssä säädettyyn kalastuksenvalvojan koulutukseen sisältyvä koe. Kokeen tarkoitus olisi todentaa, että kalastuksenvalvoja on omaksumut esimerkiksi lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja että hän on edelleen tietoinen asemaansa liittyvistä toimivaltuuksista ja velvollisuuksista.

97 b §. Kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaisi kalastuksenvalvojaksi hyväksytyille kalastuksenvalvojakortin ja -tunnuksen. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi kalastuksenvalvojakortin sisällön sekä kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasun. Nykyisin varsinkin tunnukset voivat vaihdella suuresti, koska niiden ulkoasusta ei ole koko maan kattavaa ohjeistusta. Kortin ja tunnuksen ulkoasun vahvistaminen asetuksella ja sen antamisen säätäminen viranomaisen tehtäväksi merkitsisivät samalla, että muunlaiset tunnukset eivät olisi päteviä osoittamaan henkilön olevan oikeutettu suorittamaan kalastuksenvalvontatehtäviä. Vahvistettujen tunnusten käyttöönotto edellyttäisi riittävää viranomaisten järjestämää tiedotusta, jotta kalastajat osaisivat tunnistaa kalastuksenvalvontaan oikeutetun henkilön.

Kortissa olisi ainakin kalastuksenvalvojan valokuva, nimi ja tiedot kalastuksenvalvojan toimialueesta ja valtuuttajasta. Kalastuksenvalvojan olisi pidettävä kortti kalastuksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Kalastuksenvalvojatunnus voitaisiin kiinnittää asusteisiin, minkä lisäksi sitä voisi tarpeen mukaan käyttää esimerkiksi valvonnassa käytettävien veneiden kyljissä ja varusteissa. Kalastuksenvalvojan olisi käytettävä korttia ja tunnusta kalastuksenvalvontatehtävissä ja niitä saisi käyttää ainoastaan kalastuksenvalvoja kalastuksenvalvontatehtävissä.

97 c §. *Kalastuksenvalvojan hyväksymisen peruuttaminen.* Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi peruutettava kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksenvalvoja sitä pyytää. Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen olisi lisäksi mahdollista peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos kalastuksenvalvoja ei enää täytä kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksiä. Peruuttaminen voitaisiin tehdä viran puolesta tai esimerkiksi kalastuksenvalvojan valtuuttaneen tahon pyynnöstä.

98 §. *Avustaminen.* Pykälässä säädettäisiin yksityisten oikeudesta saada viranomaisien ja kalastuksenvalvojien apua, kun heidän kalastusoikeuttaan loukataan. Säännös vastaisi voimassaolevan lain 98 §:ää, jonka 1 momenttiin on teknisenä muutoksena korjattu virka-avun sijaan poliisin ja kalastusviranomaisien tehtäväpiiriin kuuluva apu.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että kalastuksenvalvojan lisäksi rajavartiolaitos mainittaisiin avustajana kalastusoikeutta loukkaavan menettelyn selvittämisessä ja avun antamisesta säädettäisiin vähemmän velvoittavassa muodossa. Tällä otettaisiin huomioon kalastuksenvalvojatoiminnan vapaaehtoinen luonne, jolloin lakisääteinen velvoite avustaa yksityisiä kaikissa tilanteissa voi olla omiaan vähentämään halukkuutta ottaa vastaan kalastuksenvalvojan tehtävä. Rajavartiolaitos lisättäisiin 2 momenttiin 1 momentin sijasta, koska yksityisten oikeuden loukkaaminen kuuluu selkeämmin poliisin ja kalastusviranomaisen tehtävien piiriin.

99 §. Voimassaolevan lain 99 § kumottaisiin ja sen sisältö siirrettäisiin 96 §:ään, jossa olisi kootusti säännökset kalastuksenvalvontaa suorittavista viranomaisista.

100 §. *Tarkastusoikeus ja pyydysten poistaminen.* Kalastusta valvovalla viranomaisella sekä kalastuksenvalvojalla olisi oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. Viranomaisilla olisi myös oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 100 § 1 momenttia muilta osin, mutta kalastuksenvalvojan oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto kumottaisiin, koska kyseessä on pitkälle menevä toi-

mivaltuus, jollaista ei enää pidetä muille kuin viranomaisille soveltuvana. Tarkastusta ei nykyisen käytännön mukaisesti suoritettaisi kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Voimassa olevan lain 100 § 3 momentin säännös viranomaisen tai kalastuksenvalvojan velvollisuudesta hävittää tai tehdä kalastukseen kelvottomaksi kielletty pyydys tai pyydyksen osa kumottaisiin. Säännös on pyydyksen asettajan oikeusturvan kannalta kyseenalainen, koska hänen omaisuuttaan velvoitettaisiin vahingoittamaan ilman lainvoimaista päätöstä. Käytännössä viranomaisen tai kalastuksenvalvojan kielletyn pyydyksen havaitessaan ottaisi sen talteen hävittämisen sijaan.

100 a §. *Talteenotto.* Talteenottoa koskevat säännökset koottaisiin selkeyden vuoksi peräkkäisiin 100a–102 §:iin.

Pykälän 1 momentissa kalastuksenvalvontaa suorittavia viranomaisia ja kalastuksenvalvojaa koskeva velvoittava lain muoto luvattoman kalastuksen seurauksena tapahtuvaan talteenottoon ehdotetaan muutettavaksi harkinnanvaraiseksi. Muuten pykälän 1 momentin sisältö vastaa talteenoton osalta voimassa olevan lain 96 §:n 1 momenttia.

Pykälän toinen momentti vastaisi voimassa olevan lain 96 §:n 2 momenttia.

101 §. *Omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeus.* Voimassa olevan lain mukaan vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on talteenotto-oikeus, jos joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiin tai kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut taikka joku ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kiellettyinä aikana tahi käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa. Voimassaolevassa laissa vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla on oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että jatkossa talteenotto-oikeus ei enää koskisi venettä tai muuta kulkuvälinettä. Vene tai muu kulkuväline voi olla esimerkiksi ammatinharjoittamisen kannalta tarpeellinen tai

muutoin rahallisesti arvokas. Kyseisten voimassaolevien oikeuksien voidaan katsoa puuttuvan liiallisesti perustuslain 15 §:n nojalla suojattuun omaisuudensuojaan.

Lisäksi 2 momentti muutettaisiin kokonaan siten, että edellytyksenä omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan suorittamalle talteenotolle olisi, että talteenottoon ryhdytään välittömästi kun rikkomus havaitaan ja että ensisijaisesti turvaudutaan kalastusta valvovien viranomaisten tai kalastuksenvälvojan apuun. Itse suoritettuun talteenottoon voisi ryhtyä vain, jos tällaista apua ei ole tilanteen vaatimusten mukaisesti saatavilla.

Voimassa olevan kalastuslain 101 §:n 2 momentin sisältö siirrettäisiin selkeyden vuoksi uuteen 101 a §:ään.

101 a §. *Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvälvojan talteenotto-oikeus.* Kalastuksenvälvojalta, poliisilla ja rajavartiomiehellä sekä valtion vesialueilla myös muulla kalastusta valvovalla viranomaisella on velvollisuus ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu. Voimassa olevaan säännökseen esitetyt muutokset koskevat kulkuvälineen talteenotto-oikeutta, joka rajattaisiin vain viranomaisten oikeudeksi, sekä talteenottovelvollisuuden korvaamista talteenotto-oikeudella. Jatkossa kalastuksenvälvojalta olisi oikeus ottaa talteen ainoastaan luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset ja saalis. Kyseisten voimassaolevien velvollisuuksien voidaan katsoa puuttuvan siinä määrin perustuslain 15 §:n nojalla suojattuun omaisuudensuojaan, että viranomaisillekin on laissa annettava selkeästi harkintavaltaa toimenpiteeseen ryhtymisessä. Käytännön valvontatilanteissa tulisi ottaa lisäksi huomioon 96 a §:ään ehdotettu suhteellisuusperiaate sekä 104 b ja 104 c §:ssä säädetty mahdollisuus luopua toimenpiteestä tai antaa huomautus.

102 §. *Talteenottomenettely.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tavarat talteenotosta tulisi aina ilmoittaa välittömästi poliisille. Voimassa olevassa laissa esiintyvä talteen ottajan velvoite luovuttaa tavara niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi säilytettäisiin. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös luvattoman pyydyksen talteenoton merkitsemisestä sel-

laisessa tilanteessa, jossa rikkomuksesta epäilty henkilö ei itse ole paikalla. Tavarat talteenottopaikalle olisi talteen ottajan mahdollisuuksien mukaan, joko pyyntipaikalle jääviin pyydyksen asettajan pyydysnaruihin ja kohoihin asennetulla viestimerkillä taikka erilliseen ankkuroituun kohoan kiinnitettävällä viestimerkillä, jätettävä tiedot talteenottajasta sekä tavarat säilytyspaikasta. Pykälän 1 momentin säännökset koskisivat, kuten voimassa olevassa laissa, talteenottotapausta, jossa henkilön epäillään syyllistyneen tekkoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vesialueen omistajan tai osakkaan taikka kalastusoikeuden haltijan tulisi välittömästi ilmoittaa pyydyksen talteenotosta poliisille. Voimassa olevan lain talteenotto- ja hallussapito-oikeus koskien luvattoman kalastajan kulkuvälinettä kumottaisiin ehdotetulla muutoksella 101 §:ssä. Nykyisen lain mukaan talteen ottaja saa pitää hallussaan talteen ottamansa pyydykset, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Nykyinen lunastusmaksumenettely esitetään säilytettävän toistaiseksi, kuitenkin sillä tarkennuksella että lunastus tulisi suorittaa tavarat talteen ottajalle. Lunastusmenettelyn säilyttämistä voidaan perustella sillä, että menettely keventää viranomaisten tehtävätaakkaa kalastuksenvälvontatoiminnassa. Lisäksi välitön ilmoitusvelvollisuus poliisille ja tapahtuman ilmoitushetken jälkeinen valvontatapahtumia koskeva seuranta varmistaisi asianosaisen oikeusturvan kyseisessä valvontatilanteessa.

Kuten pykälän 1 momentissa, myös 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi luvattoman pyydyksen talteenoton merkitsemisestä sellaisessa tilanteessa, jossa epäilty henkilö ei itse ole paikalla. Tavarat talteenottopaikalle olisi talteen ottajan mahdollisuuksien mukaan, joko pyyntipaikalle jääviin pyydyksen asettajan pyydysnaruihin ja kohoihin asennetulla viestimerkillä taikka erilliseen ankkuroituun kohoan kiinnitettävällä viestimerkillä, jätettävä tiedot talteen ottajasta sekä tavarat säilytyspaikasta. Pykälän 2 momentin säännökset koskisivat, kuten voimassa olevassa

laissa, talteenottotapausta, jossa vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija ei halua syytettä nostettavaksi rikoksesta, josta syyttäjä ei saa tehdä syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi.

Kalastuksensvalvojalle ja kalastuksensvalvontaa suorittavalle viranomaiselle voimassa olevan lain 3 momentissa säädetty oikeus lunnastuksen perimiseen talteen otetusta tavarasta esitetään vanhentuneena kumottavaksi. Säännöstä ei näyttäisi myöskään käytännössä sovelletun.

103 §. Tavarán myynti. Pykälässä ehdotetaan, että viranomaiselle säilytettäväksi annettun tai viranomaisen taikka kalastuksensvalvojan talteen ottaman tavarán myynti vuoden säilytysajan jälkeen keskitettäisiin poliisille. Voimassa olevan lain mukaan viranomaisen on myytävä tavara. Kuitenkaan muiden kalastuksensvalvontaa suorittavien viranomaisten kuin poliisin osalta säännöstä ei näyttäisi käytännössä sovelletun.

Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana viittaus voimassa olevan lain 100 §:n 3 momentin mukaiseen viranomaisen tai kalastuksensvalvojan kielletyn pyydyksen tai pyydyksen osan hävittämismvöllisyyteen säännöksen kumoamisen johdosta.

Muilta osin säännös vastaa voimassa olevan kalastuslain 103 §:ää.

104 §. Saaliin arvo. Koska kalastuslain 13 lukuun sisällytetään otsikot, on johdonmukaista, että kaikkiin luvun pykäliin lisätään otsikot. Kysymyksessä on tekninen muutos eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

104 a §. Pysähtymismvöllisyys ja henkilöllisyyden selvittäminen. Pykälän mukaan olisi 96 §:ssä mainitun viranomaisen tai kalastuksensvalvojan antamaa, selvästi havaittavaa pysähtymismerkkiä noudatettava. Vastaavaa pysähtymismvöllitetta ei sisälly nykyiseen kalastuslakiin. Valvonnan kannalta pysähtymismvöllisyyttä koskeva säännös on kuitenkin tarpeen. Rangaistusta kalastusviranomaisen tai kalastuksensvalvojan antaman pysähtymiskäskyn noudattamatta jättämisestä ei kuitenkaan ole tarkoitus säätää ja voimakeinoja ei kalastusviranomaisen tai kalastuksensvalvojan kyseessä ollessa olisi mahdollista käyttää. Kalastusviranomaisen ja kalastuksensvalvojan pysähtymismerkistä säädettäisiin

maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Muiden valvontaviranomaisten osalta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaa.

Henkilöllisyyden selvittämiseksi kalastusviranomaisella tai kalastuksensvalvojalla olisi oikeus saada tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta henkilö on tavoitettavissa. Tarvittavat tiedot henkilön nimestä voisivat käsittää myös tiedot eri tavoista, joilla vierasperäinen nimi kirjoitetaan häntä koskeissa virallisissa asiakirjoissa. Vvöllisyys ilmoittaa tietoa siitä, mistä henkilön voi tavoittaa, tarkoittaisi hänen asunto-osoitettaan tai, milloin hänen tavoittamisensa on yksittäistapauksessa tarpeen tietynä ajankohtana, tietoa siitä, missä hän silloin oleskelee.

Henkilöllisyyden selvittämisoykeus liittyisi aina käsillä olevaan konkreettiseen kalastuksensvalvontatehtävään. Kalastusviranomaisella tai kalastuksensvalvojalla ei olisi yleistä oikeutta henkilötietojen tarkastamiseen konkreettisen valvontatehtävän ulkopuolella. Poliisin ja rajavartiomiehen oikeudesta henkilöllisyyden selvittämiseen noudatettaisiin, mitä niistä erikseen säädetään poliisi- ja rajavartiolaiteissa.

Henkilötiedoista ei syntyisi henkilörekestieriä, sillä niitä ei kirjattaisi ylös muutoin kuin 104 d §:n mukaisen näyttömääräyksen antamisen tai 104 e §:n mukaisten tapahtumailmoituksen laatimista edellyttävien toimenpiteiden johdosta.

104 b §. Toimenpiteestä luopuminen. Eduskunnan apulaisoykeusasiamiehen ehdotusten huomioon ottamiseksi sekä suhteellisuusperiaatteen noudattamisen korostamiseksi esitykseen on otettu kokonaan uusi säännös kalastusviranomaisen ja kalastuksensvalvojan mahdollisuudesta toimenpiteestä luopumiseen. Viranomaisen, ja tässä tapauksessa myös julkista hallintotehtävää suorittavan kalastuksensvalvojan tehtävän suorittamisesta voidaan joskus arvioida aiheutuvan tavoittelua etua suurempaa haittaa. Tehtävän suorittaminen voi tällaisissa tilanteissa johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen asian merkitys ja tavoiteltava tulos huomioon ottaen. Ennakoitavissa olevien kohtuuttomien kielteisten seurausten vuoksi kalastusviranomaisella ja kalastuksensvalvojalla ei olisi ainoastaan oikeut-

ta, vaan myös velvollisuus luopua valvonta-toimenpiteestä. Vastaavanlaiset säännökset sisältyvät poliisilakiin ja rajavartiolaitokseen.

104 c §. Huomautus. Pykälän mukaan kalastusviranomaisella ja kalastuksenvalvojalla olisi oikeus antaa muihin toimenpiteisiin ryhtymättä rikkomuksen tekijälle huomautus, jos teko olosuhteet huomioon ottaen on vähäinen. Teon vähäisyyttä arvioitaessa huomiota olisi kiinnitettävä rikotulla säännöksellä suojatun edun luonteeseen, aiheutuneeseen vahinkoon, tuottamusasteeseen ja muihin niiden kaltaisiin seikkoihin. Poliisin ja rajavartiolaitoksen oikeudesta antaa huomautus noudatettaisiin, mitä siitä erikseen säädetään esitutkintalaissa. Säännöksellä pyritään ottamaan huomioon Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen kannanotto sekä korostamaan suhteellisuusperiaatteen noudattamista.

104 d §. Näyttömääräys. Voimassa olevan kalastuslain 102 §:ssä ja 108 §:ssä säädettyjen periaatteiden mukaan 96 §:ssä mainittu viranomainen tai kalastuksenvalvoja voi antaa kalan tai ravun pyyntiä harjoittavalle henkilölle kehotuksen esittää tosittaan suorittamastaan kalastusmaksusta seitsemän vuorokauden kuluessa poliisille, mikäli hän on maksuvelvollinen eikä voi esittää tosittaan suorittamastaan kalastusmaksusta. Nykyisestä laista kuitenkin puuttuvat säännökset näyttömääräyksenantomekanismista tai muusta menettelytavasta, jolla edellä mainituissa pykälissä kuvattu periaate pannaan toimeen. Koska tilannetta on haluttu selkeyttää eri viranomaisten ja kalastuksenvalvojan näyttömääräyksenanto-oikeuden suhteen, lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jossa säädettäisiin näyttömääräyksestä.

Näyttömääräyksen sisällöstä säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Näyttömääräykseen kirjattaisiin henkilön tunnistetiedot, tapahtumatiedot ja mitkä tiedot tai kuvitteet henkilöä kehoitetaan poliisille esittämään.

104 e. Tapahtumailmoitus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kalastuksenvalvojan toimivaltuuksien käyttöön liittyvästä kirjallisuusvelvoitteesta, tapahtumailmoituksen laatimisesta. Säännöksen tarkoituksena olisi asiansaisten, erityisesti toimenpiteen kohteena olevan epäillyn oikeusturvan varmistaminen. Lisäksi kirjaaminen palvelisi kalastuksenval-

vonnan valvontaa suorittavien viranomaisten toimintaa.

Tapahtumailmoituksen laatimisvelvoite koskisi lakiehdotuksen 100 a §:ssä tarkoitettua talteenottoa, 104 b §:ssä tarkoitettua toimenpiteestä luopumista ja 104 c §:ssä tarkoitettua huomautuksen antamista.

Koska 1 momentissa tarkoitetuista tapahtumailmoituksista muodostuva tietojoukko saattaa muodostaa henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettua henkilökisterin, pykälään otettaisiin säännökset tapahtumailmoituksen tietosisällöstä sekä tietojen käyttötarkoituksesta ja säilyttämisaikasta. Säilyttämisaikan umpeen kuluttua tiedot olisi hävitettävä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kalastuksenvalvojan velvollisuudesta toimittaa tapahtumailmoitukset vuosittain kalastuksenvalvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tapahtumailmoitukset olisi sekä kalastuksenvalvojan että toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen säilytettävä siten järjestettyinä, että kullekin kalastuksenvalvojan valtuutusta koskevalle toimialueelle liittyvät ilmoitukset olisivat viivytyksettä esitettävissä.

Tapahtumailmoitukseen sisältyvien kalastuksenvalvonnassa kerättyjen tietojen käsitelystä sovellettaisiin lakiehdotuksen 106 a §:n mukaisesti muuten, mitä henkilötietolaissa säädetään.

105 §. Kalastusoikeuden käytön kieltö. Pykälään lisätään otsikko. Kysymyksessä on tekninen muutos eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

106 §. Uhkasakko ja teettämisuhka. Pykälään lisätään otsikko. Kysymyksessä on tekninen muutos eikä pykälän sisältöön ehdoteta muutoksia.

106 a §. Kalastuksenvalvojan koulutuksen ja toiminnan valvonta.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi ylipäätänsä viranomaisena kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen valtakunnallisesta ohjauksesta ja antaisi tarkempia säännöksiä koulutukselle asetettavista vaatimuksista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaisivat kalastuksentralvojen ja kalastuksentralvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset myöntäisivät kalastuksentralvoiksi hyväksymiset ja toimisivat myös kyseisen hyväksymisen peruuttamisesta vastaavina viranomaisina.

Ehdotetussa säännöksessä määriteltäisiin kalastuksentralvontatoimintaa koskevien tietojen saantiin oikeutetut viranomaiset samoin kuin se, mitä tietoja viranomaisilla olisi oikeus saada. Kalastuksentralvojen olisi toimittava vuosittain tapahtumailmoitukset kalastuksentralvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jonka tulisi vuosittain koostaa keskeiset kalastuksentralvoja sekä kalastuksentralvontatapahtumia koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla olisi lisäksi oikeus saada kalastuksentralvojalta ja kalastuksentralvojakoulutuksen järjestäjältä muitakin heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksentralvontatehtävien suorittamisesta sekä kalastuksentralvojakoulutuksen järjestämisestä. Kalastuksentralvonnan sekä kalastuksentralvojakoulutuksen viranomaisvalvonnassa kerättyjen henkilötietojen käsitteilyyn sovellettaisiin henkilötietolakia (523/1999).

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävän julkisen vallan käyttöä

sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle useissa lausunnoissa (PeVL 20/2002 vp, PeVL 40/2002 vp, PeVL 42/2005 vp, PeVL 47/2005 vp, PeVL 46/2005 vp ja PeVL 55/2005 vp, PeVL 10/2006 vp). Valiokunta on lausunnoissaan korostanut perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaamisen edellytyksenä toimivaltuuksien sääntelyn täsmällisyyttä, sääntelyn yleistä tarkkuutta ja muuta asianmukaisuutta sekä asianomaisten henkilöiden sopivuutta ja pätevyyttä sekä tehtävän vaativuuden kannalta asianmukaista ja riittävää koulutusta. Valiokunta on kiinnittänyt huomiota lisäksi toiminnan riittävään valvontaan.

Myös perustuslain 124 §:ää koskevan hallituksen esityksen perustelujen mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä perustuslain 124 §:n mukaisena merkittävänä julkisen vallan käyttönä on pidetty itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja ja puuttua merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Lisäksi valiokunta on edellyttänyt, että toimivaltuudet ovat oikeasuhtaisia suoritettaviin tehtäviin nähden.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on aiemmin mainitussa päätöksessään (Dnro 785/4/04) ottanut kantaa kalastuksentralvojaa koskeviin kysymyksiin. Hän on muun muassa todennut, että kalastuslain 97 §:ssä tarkoitettu valan tai vastaavan vakuutuksen antanut kalastuksentralvoja on yksityinen, joka hoitaa julkista hallintotehtävää. Tätä tehtävää hoitaessaan kalastuksentralvoja käyttää myös julkista valtaa. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan julkisen hallintotehtävän ydinalueen muodostaa julkisen vallan käyttö, jolla tarkoitetaan lain tai asetuksen nojalla tapahtuvaa velvoittavan määräyksen antamista tai päätöksentekoa toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta. Myös lain nojalla ta-

pahtuva tosiasiallinen puuttuminen toisen etuun tai oikeuteen on julkisen vallan käyttöä. Tosiasiallista julkisen vallan käyttöä on hänen mukaansa esimerkiksi kalastuslain 96 ja 97 §:ssä tarkoitettu kalastuksenvalvojan tekemä luvattomalla kalastuksella saadun saaliin ja siinä käytettyjen välineiden ottaminen talteen.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on lisäksi todennut pitävänsä perustuslain 124 §:n kannalta epätydyttävänä nykyistä tilannetta, jossa kalastuksenvalvojan kelpoisuutta ja pätevyyttä sekä toiminnan valvontaa koskevat säännökset puuttuvat kalastuslaista. Myöskään tilannetta, jossa julkista valtaa käyttävien kalastuksenvalvojien ohjeistus ja koulutus on pitkälti jäänyt yhdistyslain mukaisesti järjestäytyneen kalatalouden järjestön vastuulle, ei hänen mukaansa voida pitää hyväksyttävänä. Apulaisoikeusasiamies on todennut pitävänsä kalastuksenvalvojien toimintaa koskevan oikeudellisen sääntelyn ajanmukaistamista tarpeellisenä sekä esittänyt kalastuksenvalvontaa koskevien kalastuslain säännösten tarkistamista siten, että kalastusviranomaisella ja kalastuksenvalvojalla olisi rajatusti mahdollisuus jättää ilmoittamatta rikkomus esitutkintaviranomaiselle ja antaa rikkomuksen johdosta huomautus.

Kysymys kalastuksenvalvojan asemasta julkisen hallintotehtävän hoitajana ei ole ollut eduskunnan arvioitavana perustuslain 124 §:ssä säädettyjen edellytysten kannalta. Esityksen keskeisenä tavoitteena onkin selkeyttää ja supistaa erityisesti kalastuksenvalvojen toimivaltuuksia koskevia säännöksiä siten, että ne vastaisivat perustuslain 124 §:n vaatimuksia. Koska kaikkia toimivaltuuksia ei myöskään käytännössä ole käytetty tai niitä on muutoin pidetty vanhentuneina, osa niistä esitetään kumottaviksi.

Lain tasolle ehdotetaan otettavaksi kokonaan uudet säännökset kalastuksenvalvojien kelpoisuusvaatimuksista, koulutuksesta, hyväksymisestä ja sen peruuttamisesta sekä kalastuksenvalvojan ulkoisista tunnuksista, joista ei voimassaolevassa laissa ole säännöksiä. Myöskään kalastuksenvalvojien toiminnan ja koulutuksen viranomaisvalvonnasta ei nykyisessä laissa säännellä. Valvontaa suoritettaviksi tahoiksi voimassaolevaan lakiin esitetään lisättäväksi maa- ja metsätalousmi-

nisteriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Kalastuksenvalvoja, vesialueen omistaja, osakas tai kalastusoikeuden haltija voi voimassa olevan lain mukaan ottaa talteen luvattoman kalastuksen yhteydessä käytetyn pyydyksen tai saaliin. Tavara on joko luovutettava poliisin säilytettäväksi tai poliisi määrää, miten tavara on säilytettävä. Säännöstä pidetään edelleen tarpeellisenä. Uutena lisäedellytyksenä toimenpiteen toteuttamiselle kuitenkin esitetään, että vesialueen omistajan, osakkaan tai kalastusoikeuden haltijan ottaessa talteen tavarat, talteen ottoon ryhdytään välittömästi kun rikkomus on havaittu ja että saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista viranomaisapua. Lisäksi oikeusturvan parantamiseksi mainituissa tilanteissa tavarat talteenottomenettelyä esitetään tarkennettavaksi siten, että talteenotosta on ilmoitettava välittömästi poliisille. Talteenottopaikalle on myös jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteen ottajasta sekä tavarat säilytyspaikasta.

Omaisuuksien suojaaja sääntelevän perustuslain 15 §:n 1 momentin säännös ei perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan anna suojaa henkilön rikoksella hankkimalle tai hänen rikolliseen toimintaansa liittyvälle omaisuudelle (PeVL 53/2006 vp, PeVL 33/2000 vp). Perustuslakivaliokunta on arvioissaan ottanut huomioon myös omaisuudensuojaan liittyvän oikeasuhtaisuusvaatimuksen ja pitänyt merkityksellisenä toimenpiteen kohteena olevan tavarat arvoltaan vähäistä määrää. Vaikka kalastuslakiin esitetyt säännökset eivät suoranaisesti ole rinnastettavissa perustuslakivaliokunnan käsittelemiin tapauksiin, kysymyksessä on kuitenkin luvattoman kalastuksen tilanteesta, jolloin kalastuksenvalvojalla, vesialueen omistajalla, osakkaalla sekä kalastusoikeuden haltijalla on oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saalis. Toimenpidettä voidaan pitää oikeasuhtaisena ottaen huomioon talteenoton väliaikaisen omaisuuden käyttöoikeutta vähäisessä määrin rajoittavan luonteen, tarkennukset tavarat talteenottomenettelyssä sekä talteen otettavan tavarat yleensä vähäisen arvon.

Mikäli viranomaisen tai kalastuksenvalvojan talteen ottaman tavaran omistaja ei vuoden kuluessa tule tietoon, esitetään, että talteen otetun tavaran myynti keskitettäisiin poliisille. Voimassaolevan lain mukaan myös muu viranomainen voi myydä talteen otetun tavaran.

Kalastuksenvalvojalle edellä esitettyjen toimivaltuuksien käyttämisessä ei olisi kysymys merkittävästä julkisen vallan käytöstä, ja kalastuksenvalvojille ehdotettuja toimivaltuuksia voidaan pitää oikeasuhtaisina heidän tehtäviinsä nähden. Kalastuksenvalvoja- ja -valvontajärjestelmää ei kalastuslain kokonaisuudistuksen tässä vaiheessa esitetä muilta osin muutettavaksi, sillä kalastuslain kokonaisuudistuksen tulevista linjauksista riippuu koko kalastuksenvalvontajärjestelmän tulevaisuus. Valtionhallinnon resurssikysymyksistä ja tuottavuusohjelman toteuttamisesta johtuen paikallisesta kalastuksenvalvonnasta huolehtiminen on edelleen tarkoituksenmukaisinta hoitaa lähinnä kalastuksenvalvojen toimesta. Kalastuksenvalvojan toimivaltuuksille on siten edelleen olemassa yhteiskunnallinen tarve.

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätystä asiasta, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan (PeVL 61/2002 vp, PeVL 16/2003 vp, PeVL 25/2005 vp, PeVL 47/2006 vp, PeVL 16/2009 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee selvästi käydä ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Valiokunta on katsonut mahdolliseksi säätää asetuksenantovaltuuksia esimerkiksi lain tasolla säädettyjen järjestelmien järjestämiseen liittyvistä teknisluonteisista yksityiskohdista.

Lakiehdotukseen sisältyy valtuutussäännöksiä maa- ja metsätalousministeriölle sää-

tää asetuksella kalastuksenvalvojan hyväksymisen edellytyksenä olevasta koulutuksesta ja kokeesta, joka tulee suorittaa, mikäli kalastuksenvalvoja haluaa jatkaa tehtävässään hyväksymisen voimassaoloajan umpeuduttua. Maa- ja metsätalousministeriö antaisi lisäksi tarkemmat säännökset kalastuksenvalvojakortin sisällöstä, kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasusta sekä näyttömääräyksen sisällöstä. Koska lakiesitys sisältää kokonaan uusia säännöksiä koulutuksesta ja siihen sisältyvästä kokeesta, on tarpeen, että maa- ja metsätalousministeriöllä on uudessa tilanteessa mahdollisuus säätää tarkemmin vielä hahmottumassa olevasta koulutusjärjestelmästä. Ehdotetut asetuksenantovaltuudet koskisivat sisällöltään suppeita, lähinnä yhden hallinnonalan teknisluonteisia säännöksiä. Esitettyjen asetuksenantovaltuuksien delegoinnilla maa- ja metsätalousministeriölle voidaan katsoa olevan vain vähäistä yhteiskunnallista merkitystä.

Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt henkilötietojen suojaa useissa lausunnoissa (PeVL 19/2005 vp, PeVL 25/2005 vp, PeVL 3/2009 vp). Valiokunta on lausunnoissaan korostanut lain yksityiskohtaisten säännösten täsmällisyyden merkitystä. Tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan lukien tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröiden oikeus- turva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.

Voimassaolevassa laissa kokonaan sääntelemättä olevasta kalastuksenvalvojen ja kalastuksenvalvojakoulutuksen viranomaisvalvonnasta säänneltäisiin esityksen mukaan lain tasolla. Valvovia viranomaisia olisivat maa- ja metsätalousministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Kyseisillä viranomaisilla olisi oikeus saada kalastuksenvalvojilta sekä kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestäjiltä heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä. Tietoja käyttäisivät esityksen mukaan ainoastaan

toimintaa valvovat viranomaiset. Kokonaiskuvan saamiseksi kalastuksenvalvojatoiminnasta sekä perusteiden luomiseksi ja edelleen kehittämiseksi kalastuksenvalvojatoiminnan viranomaisvalvonnalle esitetään, että kalastuksenvalvojien tulisi laatia ehdotuksessa säännellyistä suorittamistaan toimenpiteistä tapahtumailmoitukset. Tapahtumailmoitukseen kerättävät tiedot säänneltäisiin tarkkaan lakiehdotuksessa. Sekä valvoville viranomaisille että kalastuksenvalvojille muodostuisi henkilötietoja sisältäviä asiakirjarekistereitä,

joihin sovellettaisiin henkilötietolakia (523/1999). Perustuslakivaliokunta on käsitellyt vastaavan tyyppistä tapahtumailmoitusta lausunnossaan PeVL 28/2001 vp.

Edellä mainituilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Annettu Helsingissä x päivänä y kuuta 20xx

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 99 §, 100 §:n 3 momentti ja 102 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä on 99 § laissa 1066/2004, sekä

muutetaan 13 luvun otsikko, 96 § - 98 §, 100 §:n 1 momentti ja 101 § - 103 §, sellaisina kuin niistä ovat 96 § laissa 493/1997 ja 590/2005, 97 § laissa (ELY/2009), 98 § ja 102 § mainitussa laissa 493/1997 ja 101 § mainitussa laissa 590/2005, ja

lisätään 13 lukuun uusi 96 a §, 97 a - 97 c §, 100 a §, 101 a §, 104 a - 104 e §, uusi 106 a § ja otsikot 104 - 106 §:n edelle, seuraavasti:

13 luku

96 a §

Valvonta, talteen ottaminen ja avustaminen

Valvonnassa noudatettavat periaatteet

96 §

Kalastuksenvalvontaan kuuluvasta tehtävästä tai toimenpiteestä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvalvonnan toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tehtävän tai toimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa valvonnan tarkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin.

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat

97 §

Poliisi, rajavartiomies, kalastusviranomainen ja jäljempänä 97 §:ssä mainittu kalastuksenvalvoja valvovat kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Kalastusalueen asettaman kalastuksenvalvojan tulee erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan.

Kalastuksenvalvojan kelpoisuusvaatimukset ja koulutus

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 1 momentissa mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä. Rajavartiomies ja tulliviranomaiset suorittavat 1 momentissa mainittuja tehtäviä, mikäli se ei haittaa heidän varsinaista virkatoimintaansa.

Kalastuksenvalvojaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka:

- 1) on täyttänyt 18 vuotta; ja joka
- 2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että henkilö on hyväksytysti suorittanut kalas-

tuksenvalvojan koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen. Koulutukseen sisältyy ainakin kalastuksenvalvojatoimintaan sekä kalastuksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyviä opetusaiheita. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin kalastuksenvalvojakoulutuksen sisällöstä sekä koulutuksen järjestäjän pätevyysvaatimuksista.

97 a §

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyy hakemuksesta hakijan kotikunnan alueen toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyydettyään ennen päätöksen tekemistä lausunnon hakijan kotikunnan poliisiviranomaiselta. Hakemuslomakkeen sisällöstä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle hyväksymiselle on myös, että kunta, kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja tai kalastusoikeuden haltija on valtuuttanut hyväksymistä hakevan valvomaan valtuutuksessa määritellyllä alueella kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen on voimassa enintään kymmenen vuotta. Mikäli kalastuksenvalvoja haluaa jatkaa tehtäväänsään hyväksymisen voimassaoloajan jälkeen ja hänellä on edelleen edellä 2 momentissa tarkoitettu voimassaoleva valtuutus, hänen on ennen hyväksymisen voimassaoloajan päättymistä suoritettava 97 §:n 2 momentissa tarkoitettu koe.

97 b §

Kalastuksenvalvojakortti ja -tunnus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa kalastuksenvalvojaksi hyväksytyille kalastuksenvalvojakortin ja -tunnuksen. Kalastuksenvalvojan on pidettävä kortti kalastuksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyäessä. Kalastuksenvalvojan on lisäksi käytettävä kalastuksenvalvontatehtävissä kalastuksenvalvojatunnusta. Kalastuksenvalvo-

jatunnusta saa käyttää vain kalastuksenvalvoja kalastuksenvalvontatehtävissä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin kalastuksenvalvojakortin sisällöstä sekä kalastuksenvalvojatunnuksen ulkoasusta.

97 c §

Kalastuksenvalvojan hyväksymisen peruuttaminen

Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on peruutettava kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen, jos kalastuksenvalvoja sitä pyytää.

Kalastuksenvalvojaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos kalastuksenvalvoja:

1) ei enää täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan kalastuksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksiä; tai

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtäväänsä; taikka

3) on tahallaan menetellyt kalastuksenvalvojana olennaisesti virheellisesti.

98 §

Avustaminen

Kun yksityisten kalastusoikeutta loukataan, tulee poliisin ja kalastusviranomaisten pyynnöstä antaa tehtäväpiiriinsä kuuluvaa apua.

Rajavartiomies ja kalastuksenvalvoja voivat toimialueellaan pyynnöstä avustaa vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi.

100 §

Tarkastusoikeus ja pyydysten poistaminen

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä kalastuksenvalvojalla on oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin

rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. Edellä 96 §:ssä mainituilla viranomaisilla on myös oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

100 a §

Talteenotto

Edellä 96 §:ssä mainittu viranomainen ja kalastusvalvoja voivat, sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saadun saaliin ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin tämän lain mukaan luvattomana pidettävän kuljetus- tai kauppatavarat.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettu viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

101 §

Omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeus

Milloin

1) joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiä; tai

2) kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut; taikka

3) kalastusoikeuden vuokraaja tai muu henkilö ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kiellettynä aikana taikka käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa,

on vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle talteenotolle kuitenkin on, että talteenottoon ryhdytään välittömästi kun rikkomus havaitaan ja että saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista edellä 98 §:ssä tarkoitettua apua.

101 a §

Valvontaviranomaisen ja kalastusvalvojan talteenotto-oikeus

Edellä 101 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voi myös poliisi ja rajavartiolaitos sekä siellä, missä vesialue tai kalastusalue kuuluu valtiolle, poliisi, rajavartiolaitos ja muu viranomainen, jonka velvollisuutena on sellaisella alueella valvoa kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu.

Myös kalastusvalvoja voi ottaa talteen edellä 101 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset ja saaliin.

102 §

Talteenottomenettely

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulkuväline on 101 §:n tai 101 a §:n taikka kalastusvälineet 100 a §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäillään syylistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otetusta tavarasta, saalista lukuun ottamatta, ilmoitettava välittömästi poliisille ja tavara on luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Tavarat, saalista lukuun ottamatta, talteenotopaikalle on talteen ottajan jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteenottajasta sekä tavarat säilytyspaikasta. Pyyntiväline, joka on otettu talteen 100 a §:n 2 momentin nojalla, on luovutettava välittömästi takaisin, mikäli viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään tosine seitsemän päivän kuluessa talteenotosta. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

Jos vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija ei halua syyttää nostettavaksi rikoksesta, josta syyttäjä ei saa

tehdä syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi, hän saa, ilmoitettuaan välittömästi talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä tavarahan talteen ottajalle lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Pyydyksen talteenotto paikalle on talteen ottajan jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteen ottajasta sekä pyydyksen säilytyspaikasta. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavarahan talteen ottamisesta, eikä tavarahan omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavarahan omakseen.

103 §

Tavarahan myynti

Jollei edellä olevien säännösten nojalla viranomaisen säilytettäväksi annettun tai viranomaisen taikka kalastusvalvojan talteen ottaman tavarahan omistaja vuoden kuluessa tule tietoon, poliisin on myytävä tavara. Myynnistä kertyneet varat kuuluvat valtiolle.

104 §

Saaliin arvo

104 a §

Pysähtymisvelvollisuus ja henkilöllisyyden selvittäminen

Kulkuväline on edellä 96 §:ssä mainitun viranomaisen tai kalastusvalvojan antamasta, selvästi havaittavasta pysähtymismerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä kalastusviranomaisen ja kalastusvalvojan pysähtymismerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Henkilön tai kulkuvälineessä olevien pyyntiä harjoittavien henkilöiden on annettava kalastusviranomaiselle tai kalastusvalvojalle yksittäisen valvontatehtävän suorittamiseksi tieto henkilön tai kulkuvälineessä olevien pyyntiä harjoittavien henkilöiden nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta henkilö on tavoitettavissa.

Poliisin, rajavartiomiehen ja tulliviranomaisen oikeudesta henkilöllisyyden selvittämiseen noudatetaan, mitä niistä erikseen säädetään poliisilain (493/1995) 103 §:ssä, rajavartiolain (578/2005) 36 §:ssä ja tullilain (1466/1994) 14 a §:ssä.

104 b §

Toimenpiteestä luopuminen

Kalastusviranomainen ja kalastusvalvoja voivat luopua tässä luvussa säädetystä toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen voi johtaa kohtuuttomaan seuraukseen asian merkitys ja tavoiteltava tulos huomioon ottaen.

Poliisin, rajavartiomiehen ja tulliviranomaisen oikeudesta luopua toimenpiteestä noudatetaan, mitä niistä erikseen säädetään poliisilain (493/1995) 5 §:ssä, rajavartiolain (578/2005) 9 §:ssä ja tullilain (1466/1994) 45 §:ssä.

104 c §

Huomautus

Jos kalastusta koskevien säännösten rikominen on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, kalastusviranomainen tai kalastusvalvoja voi muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa tekoon syyllistyneelle huomautuksen.

Poliisin, rajavartiomiehen ja tulliviranomaisen oikeudesta antaa huomautus noudatetaan, mitä niistä erikseen säädetään esitutkintalain (449/1987) 43 §:ssä ja tullilain (1466/1994) 45 §:ssä.

104 d §

Näyttömääräys

Tosite kalastuslain 88 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjen maksujen suorittamisesta on vaadittaessa esitettävä edellä 96 §:ssä mainitulle viranomaiselle tai kalastuksensivalvojalle. Jos kalan tai ravun pyyntiä harjoittava henkilö ei voi esittää tositetta suorittamastaan maksusta, hänet voidaan velvoittaa esittämään tosite poliisille seitsemän päivän kuluessa määräyksen (näyttömääräys) antamisesta lukien.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin näyttömääräyksen sisällöstä.

104 e §

Tapahtumailmoitus

Asianosaisten oikeusturvan parantamiseksi ja kalastuksensivalvojien toiminnan valvontaa varten kalastuksensivalvojan tulee laatia 100 a §:ssä tarkoitetusta talteenotosta, 104 b §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä luopumisesta, 104 c §:ssä tarkoitetusta huomautuksen antamisesta tapahtumailmoitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tapahtumailmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimenpiteiden kohteena olleiden tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien;
- 2) epäilty rikkomus, jonka selvittämiseksi toimenpiteeseen on ryhdytty;
- 3) toimenpiteen laatu;
- 4) luettelo talteen otetuista tavaroista; ja
- 5) toimenpiteen suorittaja ja ajankohta.

Tietoja saa käyttää vain 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Tapahtumailmoitukset on toimitettava kalastuksensivalvojan hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain kutakin kalastuksensivalvojan toimintavuotta seuraavan vuoden tammi-kuun loppuun mennessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on säilytettävä tapahtumailmoitukset

kahden vuoden ajan niiden toimituspäivästä, jonka jälkeen ne on hävitettävä.

105 §

Kalastusoikeuden käytön kielto

— — — — —

106 §

Uhkasakko ja teettämishukka

— — — — —

106 a §

Kalastuksensivalvojien koulutuksen ja toiminnan valvonta

Kalastuksensivalvojien ja kalastuksensivalvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat kalastuksensivalvojien ja kalastuksensivalvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada kalastuksensivalvojalta ja kalastuksensivalvojakoulutuksen järjestäjältä heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksensivalvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksensivalvojakoulutuksen järjestämisestä.

Kalastuksen valvonnassa ja kalastuksensivalvojien sekä kalastuksensivalvojakoulutuksen valvonnassa kerättyjen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakea (523/1999).

Tämä laki tulee voimaan x päivänä y kuuta 20xx.

Kalastuslain (286/1982) 97 §:n, sellaisena kuin se on laissa (286/1982), mukainen kalastuksensivalvojaksi hyväksyminen pysyy voimassa, kuitenkin enintään viisi vuotta tämän lain voimaantulopäivästä.

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kalastuslain muuttamisesta

Annettu Helsingissä x päivänä y kuuta 20xx

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/1982) 99 §, 100 §:n 3 momentti ja 102 §:n 3 momentti, sellaisina kuin niistä on 99 § laissa 1066/2004, sekä

muutetaan 13 luvun otsikko, 96 § - 98 §, 100 §:n 1 momentti ja 101 § - 103 §, sellaisina kuin niistä ovat 96 § laissa 493/1997 ja 590/2005, 97 § laissa (ELY/2009), 98 § ja 102 § mainitussa laissa 493/1997 ja 101 § mainitussa laissa 590/2005, ja

lisätään 13 lukuun uusi 96 a §, 97 a - 97 c §, 100 a §, 101 a §, 104 a - 104 e §, uusi 106 a § ja otsikot 104 - 106 §:n edelle, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 luku

13 luku

Valvonta, talteen ottaminen ja virka-apu

Valvonta, talteen ottaminen ja avustaminen

96 §

96 §

Valvontaviranomaiset ja kalastuksenvalvojat

Poliisin, kalastusviranomaisen ja rajavartiolaitoksen tulee valvoa, *että* kalastusta koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, *ja sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saatu saalis ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin tämän lain mukaan luvattomana pidettävä kuljetus- tai kauppatavara.* (15.7.2005/590)

Edellä 8 §:ssä tarkoitettussa viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

Poliisi, rajavartiomies, kalastusviranomainen ja jäljempänä 97 §:ssä mainittu kalastuksenvalvoja valvovat kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista. Kalastusalueen asettaman kalastuksenvalvojan tulee erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan.

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 1 momentissa mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä. Rajavartiomies ja tulliviranomaiset suorittavat 1 momentissa mainittuja tehtäviä, mikäli se ei häiritse heidän varsinaista virkatoimintaansa.

96 a §

Valvonnassa noudatettavat periaatteet

Kalastuksenvilvontaan kuuluvasta tehtävästä tai toimenpiteestä ei saa aiheutua suurempaa haittaa tai vahinkoa kuin kalastuksenvilvonnan toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tehtävän tai toimenpiteen on oltava perusteltu suhteessa vilvonnan tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarvioon vaikuttaviin seikkoihin.

97 §

Edellä 96 §:ssä tarkoitettu velvollisuus on myös valan tehneellä kalastuksenvilvoijalla, jonka kalastuspiiri, kunta, kalastusalue, kalastuskunta, vesialueen omistaja tai kalastusoikeyden haltija on asettanut.

Kalastusalueen asettaman kalastuksenvilvoijan tulee erityisesti valvoa, että rauhoituspiiriä koskevia ja muita kalastusalueen vesialueilla voimassa olevia määräyksiä noudatetaan.

Kalastuksenvilvoja vannoo valan tai antaa vastaavan vakuutuksen siinä yleisessä alioikeudessa, jonka tuomiopiirissä hänen toimialueensa tai osa siitä sijaitsee. Kalastuksenvilvoijalla tulee olla vilvoijan merkki taikka tunnuskortti, jonka hän vaadittaessa esittää.

97 §

Kalastuksenvilvoijan kelpoisuusvaatimukset ja koulutus

Kalastuksenvilvoijaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka:

1) on täyttänyt 18 vuotta; ja joka

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Hyväksymisen edellytyksenä on lisäksi, että henkilö on hyväksytysti suorittanut kalastuksenvilvoijan koulutuksen ja siihen sisältyvän kokeen. Koulutukseen sisältyy ainakin kalastuksenvilvoijatoimintaan sekä kalastuksenvilvoijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyviä opetusaiheita. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin kalastuksenvilvojakoulutuksen sisällöstä sekä koulutuksen järjestäjän pätevyysvaatimuksista.

97 a §

Kalastuksenvilvoijaksi hyväksyminen

Kalastuksenvilvoijaksi hyväksyy hakemuksesta hakijan kotikunnan alueen toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyydettyään ennen päätöksen tekemistä lausunnon hakijan kotikunnan poliisiviranomaiselta. Hakemuslomakkeen sisällöstä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle

hyväksymiselle on myös, että kunta, kalastusalue, osakaskunta, vesialueen omistaja tai kalastusoikeuden haltija on valtuuttanut hyväksymistä hakevan valvomaan valtuutuksessa määritellyllä alueella kalastusta koskevien säännösten ja määräysten noudattamista.

Kalastuksentralvojakaksi hyväksyminen on voimassa enintään kymmenen vuotta. Mikäli kalastuksentralvoja haluaa jatkaa tehtävässään hyväksymisen voimassaoloajan jälkeen ja hänellä on edelleen edellä 2 momentissa tarkoitettu voimassaoleva valtuutus, hänen on ennen hyväksymisen voimassaoloajan päättymistä suoritettava 97 §:n 2 momentissa tarkoitettu koe.

97 b §

Kalastuksentralvojakortti ja -tunnus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa kalastuksentralvojakaksi hyväksytylle kalastuksentralvojakortin ja -tunnuksen. Kalastuksentralvojan on pidettävä kortti kalastuksentralvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Kalastuksentralvojan on lisäksi käytettävä kalastuksentralvontatehtävissä kalastuksentralvojatunnusta. Kalastuksentralvojatunnusta saa käyttää vain kalastuksentralvoja kalastuksentralvontatehtävissä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin kalastuksentralvojakortin sisällöstä sekä kalastuksentralvojatunnuksen ulkoasusta.

97 c §

Kalastuksentralvojan hyväksymisen peruuttaminen

Toimivaltaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on peruutettava kalastuksentralvojakaksi hyväksyminen, jos kalastuksentralvoja sitä pyytää.

Kalastuksentralvojakaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos kalastuksentralvoja:

1) ei enää täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan kalastuksentralvojakaksi hyväksy-

misen edellytyksiä; tai

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtäväänsä; taikka

3) on tahallaan menetellyt kalastuksenvalvojana olennaisesti virheellisesti.

98 §

Kun yksityisten kalastusoikeutta loukataan, tulee poliisin ja kalastusviranomaisten pyynnöstä antaa virka-apua.

Kalastuksenvalvoja on velvollinen toimialueellaan pyynnöstä avustamaan vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi.

98 §

Avustaminen

Kun yksityisten kalastusoikeutta loukataan, tulee poliisin ja kalastusviranomaisten pyynnöstä antaa *tehtäväpiiriinsä kuuluvaa* apua.

Rajavartiomies ja kalastuksenvalvoja voivat toimialueellaan pyynnöstä *avustaa* vesialueen omistajaa tai kalastusoikeuden haltijaa tämän oikeutta loukkaavan menettelyn selvittämiseksi.

99 §

Valtakunnan rajalla olevissa vesissä, Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tulliviranomaiset suorittavat 96 §:ssä mainittujen viranomaisten ohella siinä tarkoitettuja tehtäviä, mikäli se ei häiritse heidän varsinaista virkatoimintaansa.

99 §

(Sisältö siirretty 96 §:ään)

100 §

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä *valan tehneellä* kalastuksenvalvojalla on oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. Mainituilla viranomaisilla *ja kalastuksenvalvojalla* on myös oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

Jos kalaväylään tai muulle vesialueelle, jossa kalastusoikeuden käyttäminen on kielletty tai sitä on rajoitettu, on laittomasti pantu kalanpyydys, poliisiviranomainen tai kalastuksenvalvoja on velvollinen poistamaan sen syyllisen kustannuksella.

Kielletty pyydys tai pyydyksen osa on vi-

100 §

Tarkastusoikeus ja pyydysten poistaminen

Edellä 96 §:ssä mainitulla viranomaisella sekä kalastuksenvalvojalla on oikeus tarkastaa, että vedessä tai veneessä samoin kuin rannalla tai suojassa oleva pyydys on säännösten ja määräysten mukainen. *Edellä 96 §:ssä* mainituilla viranomaisilla on myös oikeus tarkastaa kalaa tai rapuja kaupaksi pitävän henkilön varasto.

— — — — —

(kumotaan)

ranomaisen tai kalastuksenvalvojan hävitettävä tai tehtävä kalastukseen kelvottomaksi.

100 a §

Talteenotto

Edellä 96 §:ssä mainittu viranomainen ja kalastuksenvalvoja voivat, sen mukaan kuin jäljempänä säädetään, ottaa talteen luvattomalla kalastuksella saadun saaliin ja luvattomassa kalastuksessa käytetyt välineet samoin kuin tämän lain mukaan luvattomana pidettävän kuljetus- tai kauppataivaran.

Edellä 8 §:ssä tarkoitettussa viehekalastuksessa käytetyt kalastusvälineet voidaan ottaa talteen, jos viehekalastuksen harjoittaja ei valvontahetkellä esitä maksaneensa säädettyä viehekalastusmaksua eikä osoita luotettavasti henkilöllisyyttään.

101 §

Milloin

1) joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiin; tai

2) kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut; taikka

3) kalastusoikeuden vuokraaja tai muu henkilö ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kiellettynä aikana tahi käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa,

on vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis *samoin kuin vene tai muu kulkuväline, josta pyyntiä harjoitetaan.*

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tulee myös valan tehneen kalastuksenvalvojan, poliisin ja rajavartiomiehen sekä siellä, missä vesialue tai kalastusalue kuuluu valtiolle, poliisin, rajavartiomiehen ja muun viranomaisen, jonka velvollisuutena on sel-

101 §

Omistajan, osakkaan ja kalastusoikeuden haltijan talteenotto-oikeus

Milloin

1) joku tavataan kalastamassa vedessä, jossa hänellä ei ole oikeutta harjoittamaansa pyyntiin; tai

2) kalavedessä tavataan pyydyksiä, jotka muu kuin kalastukseen oikeutettu on sinne asettanut; taikka

3) kalastusoikeuden vuokraaja tai muu henkilö ilmeisesti ylittää hänelle kuuluvan kalastusoikeuden, kalastaa kielletyssä paikassa tai kiellettynä aikana *taikka* käyttää kiellettyä pyydystä tai pyyntitapaa,

on vesialueen omistajalla, osakkaalla tai kalastusoikeuden haltijalla oikeus verekseltä ottaa talteen tällaisessa kalastuksessa käytetty pyydys sekä saatu saalis.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettulle talteenotolle kuitenkin on, että talteenottoon ryhdytään välittömästi kun rikkomus havaitaan ja että saatavilla ei ole riittävää ja oikea-aikaista edellä 98 §:ssä tarkoitettua apua.

laisella alueella valvoa kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu.

101 a §

Valvontaviranomaisen ja kalastuksenvalvojan talteenotto-oikeus

Edellä 101 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voi myös poliisi ja rajavartiolaitos sekä siellä, missä vesialue tai kalastusalue kuuluu valtiolle, poliisi, rajavartiolaitos ja muu viranomainen, jonka velvollisuutena on sellaisella alueella valvoa kalastuksesta annettujen säännösten ja määräysten noudattamista, ottaa talteen luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset, saalis ja kulkuväline, josta pyyntiä on harjoitettu.

Myös kalastuksenvalvoja voi ottaa talteen edellä 101 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa luvattoman kalastuksen harjoittajan pyydykset ja saaliin.

102 §

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulkuväline on 101 §:n taikka kalastusvälineet 96 §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäillään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otettu tavara, saalista lukuun ottamatta, luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Pyyntiväline, joka on otettu talteen 96 §:n 2 momentin nojalla, on luovutettava välittömästi takaisin, mikäli viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään tosite seitsemän päivän kuluessa talteenotosta. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

102 §

Talteenottomenettely

Milloin sen, jonka pyydys, saalis tai kulkuväline on 101 §:n tai 101 a §:n taikka kalastusvälineet 100 a §:n 2 momentin nojalla otettu talteen, epäillään syyllistyneen tekoon, joka on virallisen syytteen alainen tai josta vesialueen omistaja taikka kalastusoikeuden haltija haluaa nostettavaksi syytteen, on talteen otetusta tavarasta, saalista lukuun ottamatta, ilmoitettava välittömästi poliisille ja tavara on luovutettava niin pian kuin mahdollista poliisin säilytettäväksi. Jollei luovuttaminen käy hankaluudetta päinsä, on tavarasta ja sen säilytyspaikasta ilmoitettava poliisille, joka määrää, miten tavara on säilytettävä. Tavarasta, saalista lukuun ottamatta, talteenottoaikalle on talteen ottajan jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteen otajasta sekä tavarasta säilytyspaikasta. Pyyntiväline, joka on otettu talteen 100 a §:n 2

Jos vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija ei halua syytettä nostettavaksi rikoksesta, josta syyttäjä ei saa tehdä syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi, hän saa, ilmoitettuaan talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen ja kulukuvälineen, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavarahan talteen ottamisesta, eikä tavarahan omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavarahan omakseen.

Milloin tavarahan on ottanut talteen kalastusvalvoja tai 101 §:n 2 momentissa tarkoitettu viranomainen, eikä rikoksesta nosteta syytettä, lunastuksen saa periä itselleen se, joka on ottanut tavarahan talteen. Kysymys virkamiehen suorittaman talteenoton lainmukaisuudesta voidaan tällaisessa tapauksessa saattaa ylemmän viranomaisen ratkaistavaksi.

103 §

Jollei edellä olevien säännösten nojalla viranomaisen säilytettäväksi annetun tai viranomaisen taikka kalastusvalvojan talteen ottaman tavarahan omistaja vuoden kuluessa tule tietoon, viranomaisen on myytävä tavara, jollei sitä ole 100 §:n 3 momentin nojalla hävitettävä. Myynnistä kertyneet varat kuuluvat valtiolle.

momentin nojalla, on luovutettava välittömästi takaisin, mikäli viehekalastusmaksun suorittamisesta esitetään tosite seitsemän päivän kuluessa talteenotosta. Talteen otetusta saaliista säädetään 104 §:ssä.

Jos vesialueen omistaja tai osakas taikka kalastusoikeuden haltija ei halua syytettä nostettavaksi rikoksesta, josta syyttäjä ei saa tehdä syytettä ellei asianomistaja ole ilmoittanut sitä syytteeseen pantavaksi, hän saa, ilmoitettuaan välittömästi talteen ottamisesta poliisille, pitää hallussaan talteen ottamansa pyydyksen, kunnes niiden käyttäjä on suorittanut niistä tavarahan talteen ottajalle lunastuksen, jonka suuruus säädetään asetuksella. Pyydyksen talteenotto paikalle on talteen ottajan jätettävä mahdollisuuksien mukaan tiedot talteen ottajasta sekä pyydyksen säilytyspaikasta. Jollei lunastusta suoriteta kuukauden kuluessa siitä, kun poliisille on ilmoitettu tavarahan talteen ottamisesta, eikä tavarahan omistaja ole pannut tuomioistuimessa vireille kannetta talteen ottamisen lainmukaisuudesta, saa talteen ottaja tavarahan omakseen.

(kumotaan)

103 §

Tavarahan myynti

Jollei edellä olevien säännösten nojalla viranomaisen säilytettäväksi annetun tai viranomaisen taikka kalastusvalvojan talteen ottaman tavarahan omistaja vuoden kuluessa tule tietoon, poliisin on myytävä tavara. Myynnistä kertyneet varat kuuluvat valtiolle.

104 §

Jos saalis on saatu kalastamalla tai ravustamalla ilman lupaa vedessä, jossa toisella on oikeus kalastaa, tai muutoin loukkaamalla toisen oikeutta, kuuluu saalis tai sen arvo sille, jonka oikeutta on loukattu, siitä riippumatta, onko pyyntiä muustakin syystä pidettävä luvattomana.

Jos saalis on toiselle kuuluvaa oikeutta loukkaamatta saatu rauhoitusaikana tai rauhoituspiiriä koskevia määräyksiä rikkoen taikka kielletyltä alueelta tai kielletyllä pyydysellä taikka on alamittaista, se tai sen arvo kuuluu valtiolle. Viimeksi sanottu koskee myös koko sellaista saaliserää, joka on samassa laatikossa, sumpussa tai muussa säiliössä ja jonka painosta vähintään yksi kymmenesosa on edellä mainituin tavoin laittomasti pyydettyä. Muutoin on noudatettava, mitä rikoslain (39/1889) 10 luvussa säädetään.

Milloin saalis 2 momentin mukaan on tuleva valtiolle, on sen talteen ottamisesta viipymättä ilmoitettava paikkakunnan poliisille, jonka on se myytävä tai määrättävä, miten sen kanssa muutoin on meneteltävä. Jos on odotettavissa, että tällainen saalis pilaantuu, talteen ottaja saa myydä sen, sitten kun kaksi esteetöntä henkilöä on sen arvioinut. Myynnistä kertyneet varat on toimitettava poliisille.

104 §

Saaliin arvo

— — — — —

104 a §

Pysähtymisvelvollisuus ja henkilöllisyyden selvittäminen

Kulkuväline on edellä 96 §:ssä mainitun viranomaisen tai kalastusvalvojan antamasta, selvästi havaittavasta pysähtymismerkistä pysäytettävä heti, kun se voidaan turvallisesti tehdä kalastusviranomaisen ja kalastusvalvojan pysähtymismerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Henkilön tai kulkuvälineessä olevien pyyntiä harjoittavien henkilöiden on annettava

*kalastusviranomaiselle tai kalastuksenvälvo-
jalle yksittäisen valvontatehtävän suorittami-
seksi tieto henkilön tai kulkuvälineessä olevi-
en pyyntiä harjoittavien henkilöiden nimestä,
henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa synty-
määjasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta,
josta henkilö on tavoitettavissa.*

*Poliisin, rajavartiomiehen ja tulliviran-
omaisen oikeudesta henkilöllisyyden selvit-
tämiseen noudatetaan, mitä niistä erikseen
säädetään poliisilain (493/1995) 103 §:ssä ,
rajavartiolain (578/2005) 36 §:ssä ja tullil-
lain (1466/1994) 14 a §:ssä.*

104 b §

Toimenpiteestä luopuminen

*Kalastusviranomainen ja kalastuksenvälvo-
ja voivat luopua tässä luvussa säädetystä
toimenpiteestä, jos sen loppuun saattaminen
voi johtaa kohtuuttomaan seuraukseen asian
merkitys ja tavoiteltava tulos huomioon otta-
en.*

*Poliisin, rajavartiomiehen ja tulliviran-
omaisen oikeudesta luopua toimenpiteestä
noudatetaan, mitä niistä erikseen säädetään
poliisilain (493/1995) 5 §:ssä, rajavartiolain
(578/2005) 9 §:ssä ja tullilain (1466/1944) 45
§:ssä.*

104 d §

Näyttömääräys

*Tosite kalastuslain 88 §:n 1 ja 2 momentis-
sa säädettyjen maksujen suorittamisesta on
vaadittaessa esitettävä edellä 96 §:ssä maini-
tulle viranomaiselle tai kalastuksenvälvojal-
le. Jos kalan tai ravun pyyntiä harjoittava
henkilö ei voi esittää tositetta suorittamas-
taan maksusta, hänet voidaan velvoittaa esi-
ttämään tosite poliisille seitsemän päivän ku-*

luessa määräyksen (näyttömääräys) antamisesta lukien.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin näyttömääräyksen sisällöstä.

104 e §

Tapahtumailmoitus

Asianosaisten oikeusturvan parantamiseksi ja kalastuksentralvojen toiminnan valvontaa varten kalastuksentralvon tulee laatia 100 a §:ssä tarkoitettusta talteenotosta, 104 b §:ssä tarkoitettusta toimenpiteestä luopumisesta, 104 c §:ssä tarkoitettusta huomautuksen antamisesta tapahtumailmoitus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tapahtumailmoitukseen merkitään seuraavat tiedot:

- 1) toimenpiteiden kohteena olleiden tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien;
- 2) epäilty rikkomus, jonka selvittämiseksi toimenpiteeseen on ryhdytty;
- 3) toimenpiteen laatu;
- 4) luettelo talteen otetuista tavaroista; ja
- 5) toimenpiteen suorittaja ja ajankohta.

Tietoja saa käyttää vain 1 momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

Tapahtumailmoitukset on toimitettava kalastuksentralvon hyväksyneelle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain kutakin kalastuksentralvon toimintavuotta seuraavan vuoden tammi-kuun loppuun mennessä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on säilytettävä tapahtumailmoitukset kahden vuoden ajan niiden toimituspäivästä, jonka jälkeen ne on hävitettävä.

105 §

Milloin kalastusoikeuden haltija harjoittaa tai sallii harjoitettavan kalastusta tai ravustusta siten, että kala- tai rapukannan säilyminen vaarantuu, taikka harjoittaa tai sallii harjoitettavan sanottua pyyntiä toisen kalaveden yhteydessä olevassa kalavedessä sellaisella tavalla, että se ilmeisesti on vahingoksi toisen kalastukselle tai haitaksi kalastuksenhoitoimenpiteille kalavedessä, jossa toisella on kalastusoikeus, voi työvoima- ja elinkeinokeskus, varattuaan asianomaisille tilaisuuden antaa selvityksensä asiassa, kieltää kalastusoikeuden haltijaa toistaiseksi, enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan, käyttämästä kalastusoikeuttaan tai rajoittaa sitä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen tyytymätön kalastusoikeuden haltija saa valittaa päätöksestä maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöstä on valituksesta huolimatta kuitenkin heti noudatettava.

106 §

Jos joku laiminlyö tähän lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen tai määräykseen perustuvan velvollisuutensa, lääninhallitus voi viranomaisen ilmoituksesta tai sen hakemuksesta, jonka oikeutta tai etua asia koskee, sitten kun asianomaiselle on varattu tilaisuus selityksen antamiseen, määrätä hänet täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Lääninhallitukselle kuuluvista 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se lääninhallitus, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan lääninhallituksen toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta lääninhallitusten toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talo-

105 §

Kalastusoikeuden käytön kieltö

106 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

usvyöhykkeen ulkorajaan saakka.
(26.11.2004/1066)

106 a §

Kalastuksenvälvojen koulutuksen ja toiminnan valvonta

Kalastuksenvälvojen ja kalastuksenvälvojakoulutuksen yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa maa- ja metsätalousministeriö. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat kalastuksenvälvojen ja kalastuksenvälvojakoulutuksen toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Maa- ja metsätalousministeriöllä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla on oikeus saada kalastuksenvälvojalta ja kalastuksenvälvojakoulutuksen järjestäjältä heidän toimintansa valvonnassa tarvittavia tietoja kalastuksenvälvontatehtävien suorittamisesta ja kalastuksenvälvojakoulutuksen järjestämisestä.

Kalastuksen valvonnassa ja kalastuksenvälvojen sekä kalastuksenvälvojakoulutuksen valvonnassa kerättyjen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999).

Tämä laki tulee voimaan x päivänä y kuuta 20xx.

Kalastuslain (286/1982) 97 §:n, sellaisena kuin se on laissa (286/1982), mukainen kalastuksenvälvojaksi hyväksyminen pysyy voimassa, kuitenkin enintään viisi vuotta tämän lain voimaantulopäivästä.

MMM:n vuonna 2009 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2009:1 Lannoitevalmistesektorin tulevaisuuskatsaus vuosille 2009 – 2013
ISBN 978-952-453-455-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-456-7 (Verkkojulkaisu)
- 2009:2 Korkeustieto-yhteistyöryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-461-1 (Painettu)
ISBN 978-952-453-462-8 (Verkkojulkaisu)
- 2009:3 Pienten ja keskisuurten yritysten kokemia elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan ongelmia selvittävän hanketyöryhmän raportti
ISBN 978-952-453-465-9 (Painettu)
ISBN 978-952-453-466-6 (Verkkojulkaisu)
- 2009:4 Maa- ja porotalouden luopumistukijärjestelmän jatkamistyöryhmän muistio
ISBN 978-952-453-471-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-472-7 (Verkkojulkaisu)
- 2009:5 Tulvariskityöryhmän raportti
ISBN 978-952-453-475-8 (Painettu)
ISBN 978-952-453-476-5 (Verkkojulkaisu)
- 2009:6 Maa- ja metsätalousministeriön geenitekniikkastrategia ja toimenpideohjelma vuosille 2009-2013
ISBN 978-952-453-479-6 (Painettu)
ISBN 978-952-453-480-2 (Verkkojulkaisu)
- 2009:7 Metsäkeskusten metsätietotyöryhmä
ISBN 978-952-453-491-8 (Painettu)
ISBN 978-952-453-492-5 (Verkkojulkaisu)
- 2009:8 Kohti happamien sulfaattimaiden hallintaa. Ehdotus happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämisen suuntaviivoiksi
ISBN 978-952-453-493-2 (Painettu)
ISBN 978-952-453-494-9 (Verkkojulkaisu)
- 2009:8a På väg mot kontroll av de sura sulfatjordarna. Förslag till riktlinjer för minskning av de olägenheter som sura sulfatjordar orsakar
ISBN 978-952-453-495-6 (Painettu)
ISBN 978-952-453-496-3 (Verkkojulkaisu)
- 2009:9 Maatilojen energiaohjelman toimeenpanoa valmistelevan työryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-497-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-498-7 (Verkkojulkaisu)
- 2009:10 Salmonellapientyöryhmän muistio
ISBN 978-952-453-507-6 (Painettu)
ISBN 978-952-453-508-3 (Verkkojulkaisu)

